

Odbor za predstavke

09.10.2018

IZVJEŠĆE O MISIJI I PREPORUKE

nakon posjeta u svrhu utvrđivanja činjenica njemačkoj regiji Lužici od 14. do 16. veljače 2018.

Odbor za predstavke

Članovi misije:

Pál Csáky	(PPE) (voditelj misije)
Margrete Auken	(Verts/ALE)
Tatjana Ždanoka	(Verts/ALE)

1. Uvod

Posjet u svrhu utvrđivanja činjenica Potsdamu i regiji Lužici u Njemačkoj od 14. do 16. veljače 2018. organizirao je Odbor za predstavke u skladu s odredbama članka 216.a Poslovnika Europskog parlamenta, a odobrilo ga je Predsjedništvo Parlamenta 13. studenoga 2017. Posjet je održan radi ispitivanja učinka rudarenja lignita i elektrana na ugljen u regiji Lužici na zajednicu Lužičkih Srba (ili Venda) (slavensko autohtono stanovništvo te regije), kao i onečišćenja rijeke Spree i susjednih voda kao posljedice industrije rudarenja lignita.

2. Predstavke

Predstavka 0709/2015 o zaštiti područja koje naseljavaju Vendi/Lužički Srbi

Podnositelj predstavke poziva na pravnu i političku zaštitu Lužičkih Srba, slavenske manjine koja živi u Lužici na sjeveroistoku Njemačke, u saveznim pokrajinama Saska i Brandenburg. Od 2014. godine njihovi običaji, jezik i tradicije priznati su kao dio nematerijalne kulturne baštine. No na području na kojem žive nalazi se velik broj rudnika i elektrana na ugljen. Kao posljedica toga, prijeti im gubitak zemljišta, erozija tla, zagađenje površinskih voda i podzemnih voda te zagađenje zraka uzrokovano mikročesticama i teškim metalima. Velik dio stanovništva zbog toga pati od teških bolesti.

Podnositelj predstavke zabrinut je zbog odbijanja saveznih pokrajina Saske i Brandenburg da prestanu upotrebljavati ugljen kao izvor energije, iako to mogu učiniti a da ne pretrpe znatniju ekonomsku štetu. Nadalje, švedsko rudarsko poduzeće s tog područja želi proširiti svoje djelovanje, bez obzira na to kakav bi to utjecaj imalo na tamošnji okoliš, uz rizik da će, ako naposljetku napusti to područje, lokalno stanovništvo morati snositi troškove sanacije. Podnositelj predstavke poziva Europski parlament da osigura da će navedene dvije njemačke savezne pokrajine zajamčiti zaštitu Venda/Lužičkih Srba kao autohtonih stanovnika regije Lužica te donijeti potrebne odluke u vezi s budućim rudarskim aktivnostima na tom području, kao i da im pomogne pri očuvanju jezika i kulture Lužičkih Srba. Poziva Europski parlament da potakne te njemačke savezne pokrajine da prijeđu s pogona na ugljen na obnovljive izvore energije te da obveže švedsko rudarsko poduzeće da snosi odgovornost za zagađenje okoliša koje je prouzročilo kako lokalno stanovništvo ne bi moralo snositi te troškove. Nadalje, poziva ga da osigura pošteno tržišno natjecanje u energetskom sektoru na tom području te da razvije svijest javnosti o problemima s kojima se suočava zajednica Lužičkih Srba i koji prijete njezinu opstanku.

Predstavka 1012/2017 o onečišćenju rijeke Spree i susjednih voda prouzročenom industrijom ugljena u Lužici

Podnositelj predstavke smatra da se cilj Okvirne direktive o vodama u pogledu pružanja dostačnih količina površinskih i podzemnih voda dobre kvalitete ne može postići u Lužici zbog njezine industrije ugljena. Drži da je gospodarski subjekt odgovoran za masovno onečišćenje velikih razmjera rijeke Spree i susjednih voda. Sulfat i željezov hidroksid pogoršavaju ekološki status rijeke Spree. Zbog vađenja ugljena uništavaju se naselja, priroda i okoliš. Osim toga, slijeganje tla izazvano snižavanjem razine podzemnih voda te ispiranje onečišćujućih tvari dovode do znatnog kvantitativnog i kvalitativnog opterećenja na podzemne i površinske vode i stoga na opću vodnu bilancu. U području rudarenja lignita u Lužici oksidacija zemljišnih

minerala željezova sulfida, primjerice pirita i markazita, uzrokovana snižavanjem razine podzemnih voda, dovodi do taloženja željeznih oksida u rijeci Spree; kad se razina podzemnih voda ponovno poveća, zbog oksidacije sulfida raste koncentracija sulfata u podzemnim vodama i povezanim površinskim vodama. Podnositelj predstavke poziva Europski parlament da poduzme odgovarajuće mjere kako bi se osigurali poboljšanje kakvoće vode rijeke Spree i obveza gospodarskog subjekta na popravak štete i izbjegavanje budućeg onečišćenja.

3. Sažeto izvješće sa sastanaka

Srijeda, 14. veljače 2018.

Sastanak s predstvincima Ministarstva gospodarstva i energetike i Ministarstva ruralnog razvoja, okoliša i poljoprivrede pokrajine Brandenburg

Hendrik Fischer, državni tajnik i predstavnik za regiju Lužica, započeo je sastanak kratkim prikazom stanja energetske politike pokrajine Brandenburg. Regija Lužica bila je glavna regija za opskrbu energijom u bivšoj Njemačkoj Demokratskoj Republici. Početkom devedesetih godina 20. stoljeća 100 000 osoba bilo je zaposleno u energetskom gospodarstvu u regiji. Početkom devedesetih godina 20. stoljeća zbog dalekosežne deindustrializacije došlo je do strukturnih promjena koje su snažno pogodile stanovnike. Tijekom tranzicijskog razdoblja nakon ujedinjenja brojne su elektrane i rudnici stavljeni izvan pogona. Sada manje od 10 000 osoba izravno radi u tom sektoru. Danas ostaje izazov pronaći održivo gospodarsko i društveno rješenje za regiju.

Nadležna tijela savezne pokrajine bila su svjesna ogromnog učinka djelatnosti rudarenja lignita na živote ljudi. Glavni politički izazov bio je uspostaviti ravnotežu između interesa i pronaći rješenje kojim bi se zajamčila provedba relevantnih postupaka kako bi što više ljudi u Lužici imalo pristojan životni standard.

Kad je riječ o predmetu predstavke 1012/2017, g. Fischer naveo je da su istjecanje i povećanje razine željeza u rijeci Spree razmjerno nov problem za nadležna tijela savezne pokrajine koji se prvi put pojavio 2008./2009. Nadležna tijela brzo su odgovorila poduzimanjem hitnih mjera kako bi riješila problem i zajamčila ograničenje onečišćujućih tvari na bazi željeza. Uspjeli su djelomično smanjiti njihovu razinu. Istovremeno je u razdoblju između 2008. i 2013. došlo do povećanja razine onečišćenja rijeke Spree. Državni tajnik potvrdio je da je rješavanje problema onečišćenja sulfatima znatno teže od rješavanja problema onečišćenja željezom. Na kraju su oba pitanja zahtijevala holistički plan rješavanja, a ne brze i konjunkturne odgovore. Pokrajinski parlament savezne pokrajine Brandenburg zatražio je od relevantnih državnih tijela da predstave plan rješavanja problema tijekom aktualnog saziva parlamenta.

Klaus Freytag, voditelj Odjela za energiju i sirovine, u kratkoj je prezentaciji izložio postojeće stanje. Naveo je da tradicija rudarenja u Lužici duga već 150 godina. Rudnici lignita postojali su već 1850. Međutim, Lužica je prvotno bila poljoprivredna regija koja je naglo postala industrijalizirana zbog rudarenja. Krajem osamdesetih godina 20. stoljeća proizvodilo se gotovo 200 milijuna tona, dok danas rudarenje ne premašuje 65 milijuna tona. Dok 40 milijuna tona dolazi iz rudnikâ u saveznoj pokrajini Brandenburg, savezna pokrajina Saska ima dva rudnika koji daju 20 milijuna tona lignita. Ove su dvije savezne pokrajine uvijek usko surađivale jer su svi rudnici bili dio regije Lužica, koja se prostire u objema pokrajinama. Prilikom planiranja i ishođenja dozvola naglasak nije bio na granici između pokrajina.

Rudarenje lignita i dalje je bilo okosnica gospodarstva u regiji. Osobe zaposlene u toj industriji bile su zastupljene na odgovarajući način i imale su poštene plaće. Početkom devedesetih godina 20. stoljeća došlo je do značajnih društvenih problema, koji su djelomično prouzrokovani stopom nezaposlenosti koja se kretala između 25 % i 30 %. Zbog toga državna nadležna tijela danas žele zajamčiti da energetska tranzicija ne dovede do takve disruptivne promjene u broju zaposlenih. Nadalje, g. Freytag spomenuo je raseljavanje stanovništva sela Horne u devedesetim godinama 20. stoljeća u grad Forst kao posljedicu rudarskih djelatnosti u površinskim kopovima u Jänschwaldeu. Stanovništvo tog sela preseljeno je unutar područja drevne naseobine zajednice Lužičkih Srba. Pokrajinska vlada u svim je planovima i postupcima nastojala zajamčiti suradnju s tom manjinom i osigurati njezinu zaštitu. Konačna odluka o novim ekstrakcijama na površinskim kopovima rudnika Welzow-Süd, gdje je novi gospodarski subjekt predložio ponudu, bit će donesena najkasnije 2020., uzimajući u obzir energetsku tranziciju i cijene energenata. Pravila o zaštiti manjine Lužičkih Srba postoje u ustavu savezne pokrajine Brandenburg i utvrđena su zakonom o rudarenju lignita.

Kad je riječ o onečišćenju vode, g. Freytag dodao je da je učinak na rijeku Spree u Berlinu i na spremnike pitke vode u Berlinu i Frankfurtu na Odri očigledan. Kako bi se zajamčila sigurna opskrba pitkom vodom, mora se uspostaviti sustav spremnika i brana u obliku strateškog plana. Taj plan prolazi kroz parlamentarni postupak, nakon čega će biti strateški proveden.

Nadalje, g. Freytag je objasnio da će, nakon što Njemačka 2022. odustane od proizvodnje nuklearne energije, doći do povećanja potrebe za više energije iz ugljena (lignite i kameni ugljen). Rekao je da je energija proizvedena u vjetroelektranama pokazala svoja ograničenja, a Brandenburg prednjači u prijelazu na obnovljive izvore energije.

G. Fischer je potvrdio da u ovom trenutku nije utvrđen datum kada elektrane na ugljen više neće postojati. Međutim, postoji opći plan rudarenja za regiju. Tim je planom predviđeno da će posljednji rudnik i elektrana biti zatvoreni do 2040.

Margrete Auken naglasila je da je do 2040. godine važno izraditi konkretan plan za alternativne izvore energije. Postavila je pitanje o pristupu podacima i transparentnosti, a predstavnici su potvrdili da će sva izrađena izvješća i mišljenja te budući dokumenti o planiranju i stručna mišljenja biti objavljeni i dostupni. Predstavnici su dodali da su ministarstva transparentna u najvećoj mogućoj mjeri i da će staviti na raspolaganje sve informacije. Od instituta je zatraženo da prikupljaju podatke, na temelju kojih će neovisni stručnjaci izraditi studije. Pokrajinska nadležna tijela stoje iza podataka i smatraju ih pouzdanima.

Prema trenutačnim planovima neće doći do daljnog preseljenja u saveznoj pokrajini Brandenburg. Međutim, ako dođe do proširenja rudnika Welzow-Süd, stanovništvo koje živi u naselju Proschim povezanom s gradom Welzow morat će se preseliti. Tu bi poduzeća morala poduzeti prvi korak, što trenutačno nije slučaj. Planovi koje je u ožujku 2017. predstavilo poduzeće LEAG doveli bi do djelomičnog preseljenja otprilike 200 osoba u naselje Mühlrose u saveznoj pokrajini Saskoj. Do prije dvije godine stanovništvo se pripremalo za mogućnost preseljenja zbog planova za površinske kopove u Nochtenu (koji se također nalazi u Saskoj). Potpisani su sporazumi i ugovori i postignut je dogovor o iznosima naknada. Kada je trenutačni operator početkom ožujka 2017. predstavio svoj plan za rudarske aktivnosti, stanovništvo se pobunilo jer se pripremilo na preseljenje.

Obje savezne pokrajine, Brandenburg i Saska, same su postavile vrlo visoke socijalne zahtjeve u pogledu preseljenja. Došlo je do generacijskog jaza: stariji nisu željeli otići, dok su mladi bili spremni na odlazak.

Kad je riječ o pokrajinskim subvencijama za rudarenje, predstavnici su odgovorili da ne postoje subvencije za lignit, ali postoje za crni ugljen. Nastojalo se tumačiti informacije iz različitih izvora i ustvrditi da su subvencije dodijeljene. Međutim, pojam „subvencije“ jasno je definiran na razini EU-a i u skladu s tom definicijom nije došlo do dodjele subvencija.

Predstavnici su potvrdili da će tijekom cijelokupnog trajanja aktivnog rudarenja i obnove na području biti utrošeni golemi iznosi. Pokrajinska nadležna tijela željela su zajamčiti da društvo neće morati snositi nikakve troškove. To je bio jedan od razloga zbog kojih su željeli postići planirano postupno ukidanje vađenja lignita, a ne disruptivan prijelaz. Vodili su bliski dijalog s dionicima koji su zastupljeni u odboru za rudarenje lignita.

Carolin Schilde, državna tajnica Ministarstva ruralnog razvoja, okoliša i poljoprivrede, dodala je da su državna nadležna tijela utvrdila da željezov hidroksid utječe na vodoopskrbu i ekološko stanje vodnih putova. U pogledu sulfata ne postoje formalne granične vrijednosti. Godine 2009. izrađen je plan da se prirodni rezervat Spreewald, koji se nalazi vrlo blizu području u kojem se provode rudarske aktivnosti, očuva od istjecanja željezova hidroksida. Nedavnom studijom pokazano je da 70 % istjecanja željezovih hidroksida potječe iz rudnika stavljenih izvan pogona, a 6 % od aktivnog rudarenja.

Državna tajnica naglasila je da su pokrajinska nadležna tijela ispunila zahtjeve utvrđene u Okvirnoj direktivi o vodama. To je također zajamčeno u pogledu aktivnog rudarenja u prvoj fazi planiranja utvrđivanjem toga što će se dogoditi glavnim područjima nakon zaključenja rudarskih aktivnosti. Pokrajinska nadležna tijela trenutačno rade na odlukama o upravljanju koje se temelje na znanstvenim podatcima kako bi utvrdila granične vrijednosti za sulfate i druge minerale. Kad je riječ o sulfatu, postupak bi trebao biti dovršen do kraja 2018., dok se za željezove hidrokside očekuje da će rad biti zaključen do 2019.

Sastanak s predstavnicima Ministarstva znanosti, istraživanja i kulture savezne pokrajine Brandenburg (u prisustvu predstavnika koji su sudjelovali na prethodnom sastanku)

Na sastanku su Ulrike Gutheil, državnu tajnicu Ministarstva znanosti, istraživanja i kulture savezne države Brandenburg, zamijenili g. Rudolf Keseberg, voditelj Odjela za središnje poslove, i Clemens Neumann, voditelj Odsjeka za pitanja Lužičkih Srba/Venda.

Prava lužičkosrpske manjine i njihov kulturni identitet zaštićeni su ustavom savezne pokrajine Brandenburg iz 1992. Nadalje, Zakonom o Lužičkim Srbima/Vendima utvrđene su različite slobode za samoodređenje manjine Lužičkih Srba. Također, u devedesetim godinama 20. stoljeća uspostavljeno je Vijeće Lužičkih Srba/Venda unutar parlamentarne strukture savezne pokrajine. Vijeće ima pet članova lužičkosrpske zajednice. Članovi se izravno biraju u skladu s izmjenom Zakona o Lužičkim Srbima – Vendima, pri čemu svi članovi zajednice imaju pravo glasa. Izravnim biranjem ojačana je legitimnost Vijeća i potaknut je veći interes za njegov rad. Savjetovanje s Vijećem provodi se na svim razinama parlamentarnog donošenja odluka te on savjetuje sve odbore u pokrajinskom parlamentu. Vijeće također organizira redovne sastanke s predstavnicima ministarstava, čime se jamči razmjena informacija o pitanjima između administracije i zajednice Lužičkih Srba.

Ulrike Gutheil, državna tajnica Ministarstva znanosti, istraživanja i kulture, također je predstavnica za pitanja Lužičkih Srbija i vrlo je često na terenu. Grad Cottbus i upravni okrug Spree-Neisse također imaju stalne predstavnike koji se bave pravima Lužičkih Srbija. Postoje planovi za imenovanje predstavnika u drugim upravnim okruzima u kojima žive Lužički Srbija.

Zakon o Lužičkim Srbima i Vendima izmijenjen je 2014., osobito u pogledu ponovne definicije područja koja je naselila ta manjina. U prošlosti su naselja bila jasno određena i definirana kao područja s kulturnim i jezičnim tradicijama. Međutim, postalo je jasno da postoje i područja koja naseljavaju Lužički Srbija izvan utvrđenih zona. Zbog toga je izmijenjena pravna definicija „naselja“ na području s kulturnim ili jezičnim tradicijama. U skladu s time brojna su se područja samoodredila kao naselja zbog promjene definicije. Predstavnici su priznali da je postojala određena razina otpora među stanovnicima u općinama. Pojavili su se određeni prigovori protiv pripadnosti općina. Sve troškove povezane s dvojezičnim cestovnim znakovima pokrilo je Ministarstvo.

Druga definirana prava lužičkosrpske manjine uključuju pravo na dobivanje informacije od javne uprave i sudjelovanje u službenoj komunikaciji na lužičkosrpskom jeziku. U području obrazovanja postojala su brojna posebna jamstva, a uspostavljena je Donjolužička srednja škola u Cottbusu. Međutim, s obzirom na to da je lužičkosrpsko stanovništvo raštrkano, regiji je bio izazov na cijelom području ponuditi mogućnosti za učenje jezika od vrtića nadalje.

Godine 1999. obje su savezne pokrajine, Brandenburg i Saska, osnovale Zakladu za Lužičke Srbije, koja se nalazi u Bautzenu (Saska). Tom se zakladom koordiniraju i financiraju brojne aktivnosti u području obrazovanja i kulture s proračunom od 18,6 milijuna EUR godišnje. Za financiranje kulturnih aktivnosti lužičkosrpske zajednice također su korištena sredstva europskih strukturnih fondova.

Postoje jezične razlike između lužičkosrpskih zajednica, gornjolužičke i donjolužičke zajednice. Osim toga postoje i strukturne razlike. U gornjolužičkom području uzorak naseljavanja je kompaktniji, dok je u donjolužičkom području raštrkaniji. Jedan od razloga za to jest činjenica da je zbog rudarenja lignita došlo do preseljenja. G. Keseberg izjavio je da je suradnja među saveznim pokrajinama Brandenburg i Saska vrlo intenzivna. Postoje zajednički programi financiranja, a na sveučilištu u Leipzigu (Saska) postoji katedra za lužičke studije, koju sufinancira savezna pokrajina Brandenburg. Osim toga, postoje brojne zajedničke kulturne aktivnosti (npr. kazalište).

Lužički Srbija u prošlosti su bili pogodjeni vrlo ozbiljnim problemom asimilacije. Brojne se osobe izjašnjavaju Lužičkim Srbima i mogu imati tragove tradicija u svojim obiteljima, kao što su načini odijevanja, pjesme ili neke fraze. Jezik se aktivno promiče, primjerice, u Donjolužičkoj srednjoj školi u Cottbusu, koja je također vrlo popularna među učenicima bez ikakvog prethodnog znanja lužičkosrpskog jezika. Projekt Witaj za dvojezično obrazovanje počinje na razini vrtića. Drugi izazov predstavlja raštrkanost lužičkosrpske zajednice. Često postoje tek manje skupine djece koju treba podučavati na lužičkosrpskom jeziku, ali ministarstvo je uložilo velika sredstva u provedbu pozitivnih mera promicanja lužičkosrpskog jezika i manjine.

U pogledu prakse preseljenja i njezina utjecaja na ljude u području naseljavanja, g. Freytag je dodao da se mora razlikovati preseljenje provedeno devedesetih godina 20. stoljeća i ono koje je provedeno nakon devedesetih godina. Do 1990. čitava su sela nestala zbog rudarenja lignita

u površinskim kopovima. Osobe koje su živjele u seoskim strukturama smještene su u moderne stambene blokove. Bilo je neobično vidjeti starije osobe u tradicionalnoj odjeći u modernim stambenim blokovima. Stara praksa preseljenja više nije bila izvediva i nije se mogla održati s obzirom na pozadinu manjinskih prava zaštićenih ustavom. Danas se provodi društveno odgovorna politika preseljenja i ono je moguće samo unutar područja naseljavanja i jezičnog područja te ako je to neophodno. Primjeri nove prakse preseljenja jesu Neu Horno, Neu Haidemühl i Neu Kausche, gdje se zadržalo načelo održavanja susjedskih odnosa. Međutim, da bi se saznalo nešto o emotivnim procesima, potrebno je razgovarati s osobama koje su sudjelovale u tom postupku.

U pogledu trenutačnih rudarskih aktivnosti g. Freytag ponovno je uputio na činjenicu da se, osim odluke o proširenju površinskih kopova rudnika Welzow-Süd, do kojeg će doći 2020., više neće provoditi daljnje preseljenje u području naselja Lužičkih Srba u Brandenburgu. U tim je selima sad dovršen postupak ponovnog naseljavanja. Uvijek se jasno priznavao učinak rudarenja lignita na lužičkosrpsku zajednicu, kako prije 1990., tako i nakon te godine. Jedan primjer suočavanja s prošlošću jest dokumentacijski centar u Neu Hornou. Slične točke susreta postojale su u drugim selima. Rudarska poduzeća također su dala goleme finansijske doprinose zajednicama radi pružanja potpore lužičkosrpskoj kulturi.

U pogledu izobrazbe nastavnika u Leipzigu i pritužbi na rezove u sredstvima njezina financiranja, g. Neumann je zanijekao takve rezove: sredstva za izobrazbu nastavnika na Sveučilištu u Leipzigu su povećana. Nakon potpisivanja sporazuma o suradnji između saveznih pokrajina Brandenburg i Saska, Brandenburg je dao finansijski doprinos izobrazbi nastavnika za poučavanje donjolužičkosrpskog jezika. Sporazum je izmijenjen prije dvije godine, čime je značajno povećan doprinos Brandenburga. Na taj bi način trebalo biti moguće uspostaviti dobru izobrazbu i zajamčiti visokokvalitetan studij. Provode se i druge mjere potpore: primjerice, nastavnici drugih predmeta mogu se prekvalificirati kako bi postali nastavnici lužičkosrpskog jezika.

Sastanak s Hans-Georgom Thiemom, predsjednikom Pokrajinskog ureda za rudarenje, geologiju i resurse (LBGR, Landesamt für Bergbau, Geologie und Rohstoffe) savezne pokrajine Brandenburg

G. Thiem je izložio strukturu i odgovornosti Pokrajinskog ureda za rudarenje, geologiju i resurse. Taj ured ovisi o Ministarstvu gospodarstva i energetike savezne pokrajine Brandenburg i financira ga savezna pokrajina. Ured se bavi odobrenjem i praćenjem istraživanja, vadjenja, pripreme i rafiniranja sirovina te zdravljem radnika na radnom mjestu. Odgovoran je za zaštitu okoliša od učinaka rudarenja pa sve do sanacije iskorištenog zemljišta. Također ima ulogu provedbenog tijela koje provodi nadzor nad rudarskim poduzećima, uključujući postupke odobrenja u okviru operativnog planiranja poduzeća.

Thiem je objasnio krajobraz lužičke regije: trenutačno aktivne površinske kopove i rudnike stavljene izvan pogona koji su bili aktivni u bivšoj Njemačkoj Demokratskoj Republici.

Objasnio je da je razina podzemnih voda u područjima oko rudnika znatno pala u prošlosti, ali da sad ponovno raste. Posebnost tla u toj regiji leži u tome da sadrži željezov sulfat koji se najčešće nalazi u podzemnim vodama. Zbog pada razine podzemne vode uslijed rudarenja došlo je do oksidacije pirita. Kada je razina vode ponovno porasla, pirit se podigao s vodom i ušao u vodna tijela. Ovaj je proces doveo do promjene boje vode.

G. Thiem ukratko je predstavio mjere donesene radi rješavanja ovog problema. Mjere su usmjerene na dva područja u Brandenburgu, sjeverni dio područja Spreewald i dio južno od Spreewalda. Pokrajinski ured koordinirao je radove na izluživanju i provodio je redovito praćenje. Pokrajinski parlament donio je 2015. godine odluku o izradi strateškog glavnog plana o sprečavanju i zaštiti sustava rijeke Spree u pogledu otpadnog materijala povezanog s rudarenjem, u kojem bi neposredne mjere koje su već provedene u prošlosti trebale biti dodatno razrađene.

G. Thiem se osvrnuo na dva rudarska poduzeća u regiji. *Lausitzer und Mitteldeutsche Bergbauverwaltungsgesellschaft mbH* (LMBV) bilo je poduzeće koje je osnovala savezna vlada, no koje je trebalo poslovati na isti način kao i privatno poduzeće, i *Lausitz Energie Bergbau AG* i *Lausitz Energie Kraftwerke AG* (LEAG). Ured LBGR bio je odgovoran za odobrenje djelatnosti, osobito djelatnosti LEAG-a, pri čemu su glavne zakonske odredbe bili zahtjevi utvrđeni saveznim zakonom o rudarenju.

Kad je riječ o neovisnosti LBGR-a, g. Thiem dao je primjer postupka planiranja, koji će biti pokrenut pri zahtjevu za odobrenje novog otvorenog rudnika ili proširenje postojećeg rudnika od LBGR-a. Upravni sudovi mogli bi provoditi kontrole izdavanje ili neizdavanje odobrenja. Prema mišljenju g. Thiema, time se jamči neovisnost pokrajinskog ureda. Danas se sve više primjenjuju upravni postupci.

Postojali su izazovi povezani s vrstom rudarenja koje se provodilo u bivšoj Njemačkoj Demokratskoj Republici i vrsti rudarenja koje se trenutačno provodi. Kada poduzeće primi odobrenje od pokrajinskog ureda, uz njega prima i popis zahtjeva koje valja pratiti. Postoji velika mreža točki praćenja i neovisnih stručnjaka s kojima se provodi savjetovanje.

Sastanak s podnositeljima predstavki

Na sastanku su sudjelovali podnositelji predstavke Hannes Wilhelm-Kell i Oliver Powalla; Thomas Burchardt, predstavnik lužičkosrpske zajednice u povjerenstvu za lignit savezne pokrajine Brandenburg; Axel Kruschat, član njemačkog Udruženja prijatelja Zemlje BUND savezne pokrajine Brandenburg; Silke Milius te Edith i Christian Penk, predstavnici lužičkosrpske manjine. Na početku sastanka g. Csáky sažeо je povratne informacije o prethodnim sastancima s državnim nadležnim tijelima. Nakon toga uslijedile su prezentacije podnositelja predstavki i gostiju.

G. Kell je ukratko predstavio svoju predstavku te dodao neke nove informacije i dao primjere. Pokrajinske vlade utvrdit će političke ciljeve o budućnosti energetske politike. U objema saveznim pokrajinama, Saskoj i Brandenburgu, nije postojala obveza za utvrđivanje krajnjeg datuma za postupno ukidanje proizvodnje energije na bazi ugljena, a vlade su planirale nastaviti djelatnosti rudarenja lignita do 2040. Pokrajinska nadležna tijela provela su ciljeve energetske politike unutar postojećeg političkog okvira. Tijekom postupka odobrenja djelatnosti rudarenja lignita pokrajinska nadležna tijela morala su odvagnuti interes između volje javnosti s jedne strane i energetske politike s druge strane.

Naveo je da su većinu od 100 000 osoba zaposlenih u sektoru vađenja lignita prije ponovnog ujedinjenja činili gostujući radnici iz drugih dijelova bivše Njemačke Demokratske Republike. Cijena koja je plaćena zbog rudarenja ugljena bilo je uništenje 136 sela i krajobraza na području

od oko 1 500 km². 30 000 ljudi izgubilo je svoje domove, što je negativno utjecalo na kulturu i jezik. Nije pružena nikakva naknada. Javna tijela često su o vađenju lignita govorila kao priči o uspjehu, na primjer u vezi s preseljenjem sela Horno. U stvarnosti se nije radilo o uspjehu, već upravo suprotno. Podnositelj predstavke je, kao odgovor na izjavu Ministarstva da samo 6 % onečišćenja vode, primjerice izluživanje, potječe od aktivnog rudarenja, izjavio da znanstveno mišljenje potvrđuje znatniji utjecaj aktivnog rudarenja danas i u budućim prognozama.

Primjer površinskih kopova rudnika Nochten pokazuje da zbog dozvola koje se temelje na netočnim podacima može doći do utjecaja na biosferu. Djelatnosti rudarenja provodile su se s određenom fleksibilnošću koja nije bila dio strateškog planiranja. Napredovale su brže nego što je prvotno planirano te godinu dana unaprijed. To je dovelo do nepoštovanja i izumiranja ugroženih vrsta. Zbog toga je narušena biosfera. Općeniti je trend bio da su ugrožene vrste, od kojih su neke bile na crvenom popisu, prepustene uništenju.

G. Powalla se pozvao na svoju predstavku i na odgovor Komisije te je pružio dodatne informacije. Prema njegovu mišljenju, došlo je do povrede zabrane narušavanja utvrđene u Okvirnoj direktivi o vodama.

Prvo, koncentracija sulfata u rijeci Spree bila je na kritičnoj razini i predstavlјala je stvaran rizik za opskrbu pitke vode iz rijeke Spree u Berlinu, što je pogodilo otprilike milijun ljudi. Vrijednosti sulfata bile su blizu, a u nekim područjima i iznad graničnih vrijednosti, te se očekivalo da će i dalje rasti. Novi izvori kao „Cottbuser Ostsee”, poplavljeni vodom iz rijeke Spree, rezultat su zagadene vode. Tijekom narednih godina može se očekivati značajno pogoršanje. Kako tvrdi vlada, planirana je provedba protumjera, ali podnositelj predstavke nije našao sustavne dokaze o tim mjerama. Trenutačna pokrajinska vlada nije primjenjivala sustavan pristup. Navodni opći javni interes u pogledu proizvodnje energije korištenjem lignita upotrijebljen je kao opravdanje za prekoračenje emisijskih vrijednosti iz smjernica specifičnih za vodu u pogledu sulfata. Međutim, razmatranje nastavka, pa čak i proširenja primjene lignita bilo je pitanje političkog izbora.

Drugo, g. Powalla je naveo da postoje skrivene subvencije za rudarsku industriju. Tijelo nadležno za rудarstvo može od rudarskog poduzeća zatražiti polog koji služi kao rezerva da bi se zajamčila ekološka obnova rudarskih zemljišta. Prodajom rudarskih objekata švedsko poduzeće Vattenfall češkom je investitoru EPH isplatilo 1,7 milijardi EUR. Taj iznos nikada nije naveden u imovini LEAG-a. Nadalje, odobrena su izuzeća za plaćanje poreza ili pristojbi za korištenje podzemnih voda ili korištenje neke infrastrukture. Rudarenje u Brandenburgu bilo je gospodarski održivo djelomično zbog dodataka primljenih u postupku odobrenja kad je riječ o vodi. Rudarsko poduzeće ne bi se moralno pridržavati propisanih vodnih vrijednosti i ne bi moralno jamčiti održavanje zadovoljavajućeg ekološkog stanja vode. To je obrazloženo tvrdnjom da se radi samo o smanjivanju razine podzemne vode i da kemijski spojevi nisu dospjeli u vodu. Međutim, oksidacija i istjecanje pirita predstavlјali su jasno zagađenje vode. U skladu s Okvirnom direktivom o vodama ne bi se trebalo tolerirati takvo izuzeće.

Predstavnici su također spomenuli i, prema njihovu mišljenju, otežanu komunikaciju s pokrajinskim nadležnim tijelima i dali su neke primjere. Predstavnik za lužičkosrpske poslove u Ministarstvu znanosti, istraživanja i kulture odgovorio je na sva pitanja, čak i ona koja su se odnosila na unutarnju politiku. Lužičkosrpska manjina svedena je na svoje kulturne i folklorne vrijednosti. Nadalje, predstavnik za lužičkosrpske poslove nije odgovorio na dopis o planiranim

izborima za lužičkosrpski parlament. Prije deset godina stanovnici područja za koje je zbog površinskih kopova rudnika Jänschwalde-Nord predviđeno preseljenje nisu zaprimili izravne informacije o planovima za preseljenje. Nakon desetogodišnje bitke koju su vodili zabrinuti građani, otkazani su planovi za površinske kopove. Stanovnici su obaviješteni o ovoj promjeni primjerkom dopisa rudarskom poduzeću.

G. Kruschat je naveo da su odnosi s nadležnim tijelima napeti. Udruženje BUND redovito mjeri različite vrijednosti i dobilo je rezultate koji su različiti od rezultata nadležnih tijela. Nadalje, pomaknute su točke mjerena na kojima su nadležna tijela mjerila željezov hidroksid. Vrijednosti metala kao što su uranij i arsen znatno su premašivale granične vrijednosti utvrđene u relevantnim odredbama u saveznoj pokrajini Brandenburg. Kada je riječ o mulju, prekršeni su zakonski zahtjevi. Mulj je uklonjen, ali nije pravilno odložen. Prema mišljenju g. Kruschata problem zagađenja sustavno je podcijenjen.

Nadalje, model obujma korišten kako bi se opravdalo rudarenje lignita netočno je izračunat. Potražnja za lignitom tijekom prethodnih godina bila je znatno niža nego što je utvrđeno u postupcima odobrenja. Model obujma korišten je za obrazloženje odstupanja od Okvirne direktive o vodama. Međutim, ako osnova korištena za primjenu odstupanja nije točna, to predstavlja povredu direktive.

U pogledu pitanja o tome jesu li projekti regeneracije uspješni, g. Kell je izjavio da je to rijetkost. U projektima zaštite okoliša koji se odnose na preseljenje ugroženih vrsta često se nije provodila provjera rezultata. Nadležna tijela u velikoj su mjeri stavila naglasak na turizam u obnovljenim područjima. Međutim, voda u umjetnim jezerima često je loše kvalitete i nije preporučeno plivanje. Površina od 30 000 hektara regeneriranog područja ponovno je zatvorena nakon otvaranja jer je zemlja bila nestabilna zbog podizanja razine podzemne vode.

Kad je riječ o odnosima među građanima, g. Kell je istaknuo da je predstavka na regionalnoj razini, istovjetna predstavci 1012/2017 kojom se traži zaustavljanje dalnjih rudarskih djelatnosti u regiji, prikupila više od 120 000 potpisa. Industrija rudarenja lignita istovremeno je pokrenula inicijativu za zadržavanje statusa quo u pogledu djelatnosti rudarenja. Iako je primila financijsku potporu i promicao ju je sektor rudarenja ugljena, pa čak i javna tijela, privukla je samo 60 000 potpisa. Prema mišljenju podnositelja predstavke, ova je činjenica pokazala da je volja ljudi prilično jasna. Postoje i druge građanske inicijative koje se odnose na budućnost lužičke regije koje su trenutačno objedinjene u inicijativu „*Lausitzer Perspektiven*“ (izgledi Lužice). Međutim, vjerojatnost za provedbu zamisli tih inicijativa jest slaba. Kako tvrde podnositelji predstavke, potrebno je snažnije sudjelovanje građana i lokalnih nadležnih tijela na parlamentarnoj razini kako bi zamisli iz tih inicijativa bile uspješne. Powalla je dodao da stanovnici područja koja se nalaze u okolini rudnika i elektrana rade u rudnicima ili za njih i da postoji određena potpora za djelatnosti rudarenja lignita. Međutim, ta brojka predstavlja manjinu pod utjecajem snažnog industrijskog lobija. Ovaj lobi također ima nadzor nad vladom savezne pokrajine Brandenburg. Berlin je odlučio postupno ukinuti vađenje ugljena, ali je također uvezao velike količine energije dobivene rudarenjem lignita u Brandenburgu. U sklopu zajedničkog sustava planiranja uporabe zemljišta kojim upravljaju savezne pokrajine Berlina i Brandenburga, Berlin je imao mogućnost da izvrši pritisak na Brandenburg za postupno ukidanje dobivanja energije iz lignita. Međutim, Berlin je odlučio ne iskoristiti tu mogućnost.

Nadalje, podnositelj predstavke bio je iznenaden reakcijom ministara-predsjednika obiju saveznih pokrajina, Saske i Brandenburga, na plan švedskog društva Vattenfall o prodaji

rudarskog poduzeća. Otputovali su u Švedsku i zatražili nastavak djelatnosti rudarenja u regiji, prvenstveno u svrhu zaštite radnih mjesta. Međutim, u usporedbi s drugim industrijama sektor ugljena više nije vodeći poslodavac u regiji.

Njemačka je u prošlosti imala vodeći položaj u sektoru obnovljive energije. Međutim, u njemački Zakon o obnovljivim izvorima energije uveden je porez od 2,5 centa po kWh za sve koji proizvode vlastitu obnovljivu energiju i koriste je za vlastite potrebe. Zbog ovog propisa obustavljen je daljnji razvoj novih tehnologija u tom sektoru, što je posebno štetno za mala i srednja poduzeća. LEAG više nije vodeća industrijska sila u saveznoj pokrajini Brandenburg. Sektor obnovljive energije trenutačno zapošljava 30 000 ljudi. Znanstveni podaci dokazali su da je moguće postići energetsku mješavinu s 80 % udjela obnovljive energije. Savezna pokrajina Brandenburg utvrdila je svoje klimatske ciljeve. Međutim, prema mišljenju g. Kruschata ti ciljevi nisu ostvarivi na državnoj razini. Za postizanje tih ciljeva i s obzirom na činjenicu da 60 % emisija stakleničkih plinova dolazi iz lignita, potrebno je potpuno postupno ukidanje rudarenja lignita.

Kao dio preispitivanja energetske strategije savezna pokrajina Brandenburg naručila je izvješće o predviđanjima. Znanstveni instituti koji su sudjelovali u studiji većinom su se složili da do strukturne promjene u Lužici zbog postupnog ukidanja rudarenja lignita ne bi došlo do 2038. Demografske promjene učinile bi svoje i ne bi bilo potrebe za prisilnim otpuštanjima zbog viškova. Kada je riječ o strukturnim promjenama, bilo je potrebno uzeti u obzir sljedeći naraštaj.

U pogledu suradnje lužičkosrpske zajednice i nadležnih tijela te budućnosti te zajednice, g. Kell je izjavio da je Vijeće za pitanja Lužičkih Srba samo savjetodavno tijelo koje nema pravo na veto ili stvarnu moć. Članovi Vijeća rade na dobrovoljnoj osnovi. Postupci za izbor u Vijeće vrlo su demokratski. Vijeće je podignulo razinu osviještenosti javnosti o određenim pitanjima manjina i pokušalo je ublažiti neke odluke regionalne vlade kao što je rascjepkanost područja naseljavanja zbog **reorganizacije lokalne vlade**.

G. Kell je potvrđio da savezna pokrajina Brandenburg podupire izobrazbu nastavnika za poučavatelje lužičkosrpskog jezika na Sveučilištu u Leipzigu. No predviđeni proračun je ograničen i nedovoljan da bi se njime postiglo osposobljavanje 100 nastavnika s dvojezičnim vještinama koji će biti potrebni u sljedećih 20 godina.

Četvrtak, 15. veljače 2018.

Sastanak s predstavnicima poduzeća Lausitz Energie Bergbau AG i Lausitz Energie Kraftwerke AG (LEAG) i obilazak elektrane Schwarze Pumpe

Nakon jednosatnog obilaska elektrane Schwarze Pumpe Wolfgang Rolland predstavio je poduzeće LEAG. LEAG je u toj regiji tradicionalno i dugogodišnje poduzeće. Tradicija rudarenja u Lužici traje već više od 150 godina. Tijekom 12 godina (do listopada 2016.) poduzeće je bilo u vlasništvu švedskog društva Vattenfall. Prije godinu i pol poduzeće Vattenfall odlučilo je ukloniti rudarenje lignita iz svojeg portfelja. Oba nova vlasnika društva češka su društva EPH i PPF. Poduzeće je vlasnik rudnika ugljena u Brandenburgu i Saskoj, triju elektrana u Lužici i dviju jedinica u Lippendorfu pored Leipziga, kao i dviju malih elektrana s pogonom na plin i objekata za preradu na licu mjesta. Kako tvrdi g. Rolland, LEAG proizvodi 8 % konvencionalne električne energije proizvedene u Njemačkoj, što odgovara oko 10 %

cjelokupne električne energije koja se troši u Njemačkoj. LEAG trenutačno ima 8 000 zaposlenika. Prodaja poduzeća češkim ulagačima nije dovela do gubitka radnih mjesta, nego su otvorena dodatna radna mjesta. Vattenfall je 2007. izradio dugoročan plan do 2050. godine. S obzirom na promjenu političkog okruženja LEAG je utvrdio nove granične vrijednosti nakon prodaje i u ožujku 2017. izradio je novi plan za regiju za sljedećih 25 do 30 godina. Time je učinjen jasan korak unazad od onoga što je planirao Vattenfall. Dva ranije planirana nova rudnika neće se koristiti, a elektrane Jänschwalde i Nochten smanjit će svoju proizvodnju ugljena. Za 25 do 30 godina vjerojatno neće biti otvoreni novi rudnici u regiji i neće biti izgrađene nove elektrane. Prema tome, razdoblje od 25 do 30 godina također bi predstavljalo preostali životni vijek društva. Tijekom ovog razdoblja bit će provedeno restrukturiranje društva zajedno sa zaposlenicima. Kako tvrdi g. Rolland, ovo razdoblje također bi predstavljalo vremenski rok u kojem regija mora pripremiti alternative za rudarenje ugljena, koje trenutačno stvara dobit od 1,4 milijarde EUR svake godine. U Njemačkoj će u razdoblju između 2020. i 2023. doći do nestasice zajamčene konvencionalne energije. Te će godine predstavljati vršno razdoblje potražnje, a električna energija morat će se uvoziti iz inozemstva. G. Rolland je dodao da je LEAG korak unaprijed u odnosu na klimatske ciljeve utvrđene na nacionalnoj razini i razini EU-a.

Na pitanje o tome doprinosi li LEAG troškovima regeneracije starih rudnika lignita, g. Rolland je odgovorio da postoje dva društva u rudarskom sektoru u toj regiji, LEAG i LMBV. Njemačka savezna vlada preuzela je obveze za okoliš nakon ujedinjenja 1990. Društvo LMBV, koje je osnovano 1994., mora riješiti pitanje starih objekata iz bivše Njemačke Demokratske Republike, za koje je moralno preuzeti teritorijalnu odgovornost. LEAG je zakonski obvezan financirati rad na regeneraciji novih rudnika nakon završetka aktivnog rudarenja. Na temelju Zakona o trgovackim društvima LEAG mora stvarati pričuve kako bi regenerirao zemljište na godišnjoj osnovi. Predstavnici su naveli primjer bivšeg rudnika kojim je upravljao LEAG u blizini Cottbusa koji je trenutačno pretvoren u jezero. LEAG je u potpunosti platilo troškove regeneracije u iznosu od 250 milijuna EUR. Thomas Penk dodao je da su nadležna tijela u Brandenburgu i Saskoj izradila glavne planove za rudarenje lignita i njihovu provedbu. Ti planovi sadržavaju informacije o vrsti površine koja mora biti regenerirana prema vrsti djelatnosti koja se provodila u tom području prije rudarenja. Okvirnim planovima na nižoj razini detaljnije su utvrđeni posebni elementi planiranja, kao što je vremenski okvir.

Gđa Auken zatražila je statističke podatke u vezi s emisijama CO₂ koje je uzrokovalo poslovanje društva LEAG u području rudarenja lignitom. G. Rolland izjavio je da je LEAG već postigao cilj smanjenja emisija CO₂ za 40 % do 2020. koji je postavila Njemačka. Rudarenje lignita trenutačno ima potrebnu ulogu u energetskoj mješavini. LEAG mora prijaviti podatke o emisijama, uključujući ukupnu koncentraciju, absolutnu količinu na godišnjoj osnovi, Ministarstvu ruralnog razvoja, okoliša i poljoprivrede Brandenburga. Društvo nastoji koristiti lignit na najučinkovitiji način. Za sebe smatra da pruža potporu obnovljivim energijama. U razdobljima kad bi se dovoljno energije dobilo s pomoću vjetroelektrana, jedinice LEAG-ovih elektrana čak bi prešle u izvanmrežan način rada. LEAG je također nastojao provesti sustav za hvatanje i skladištenje ugljika, ali nažalost nije uspio u tome.

Odgavarajući na pitanje gđe Auken o mjerama poduzetima u svrhu stabilizacije područja bez pristupa, predstavnici LEAG-a ponovili su da od 1994. LMBV mora nadzirati ta područja. Brojni površinski kopovi iz bivše Njemačke Demokratske Republike zatvoreni su preko noći bez provedbe potrebnog čišćenja. LMBV se morao uhvatiti u koštač s brojnim problemima uzrokovanim narušenim tlom i tijekom posljednjih deset godina doživio je nazadovanja.

LEAG je učio iz iskustava LMBV-a i nastojao je izbjegić takve posljedice prilikom regeneracije svojih površinskih kopova. Društvo će promijeniti sustav kako bi zapečatilo tlo.

Gđa Auken također je zatražila potvrdu da teret dokazivanja u slučaju oštećenja kuća snosi vlasnik kuće. LEAG je potvrdio da, u skladu s njemačkim zakonom, vlasnik kuće mora dokazati da je oštećenje kuće uzrokovano rudarenjem. To je slučaj kod površinskih kopova, a razlog tome jest činjenica da ne postoji kuće iznad rudnika, a time ni izravan učinak rudnika. Jedini stvaran čimbenik rizika koji bi mogao uzrokovati štetu jesu podzemne vode. Šteta ne bi bila pravilo, nego iznimka.

Predstavnici LEAG-a također su spomenuli optužbe o pomicanju mjernih točaka i objasnili su da su mjerne točke dio operativnog plana i postupka licenciranja. Društvo neće pomicati točke, a optužbe su provjerila i nadležna tijela.

Sastanak s predstavnicima poduzeća Lausitzer und Mitteldeutsche Bergbauverwaltungsgesellschaft mbH (LMBV GmbH)

Sastanak je započeo sveobuhvatnom tehničkom prezentacijom predstavnika LMBV-a, koji su dali općenit prikaz poduzeća. U prezentaciji su dodatno objasnili uzroke problema zagadenja rijeke Spree i povezanih rijeka velikih razmjera, kako je istaknuto u predstavci 1012/2017, kao i mjerne koje je društvo poduzelo kako bi riješilo problem.

Društvo je osnovano 1994. Ima 653 zaposlenika, koji rade na trima različitim lokacijama. Područje za koje je odgovoran LMBV prostire se na površini od 1 310 km². Vlasnik LMBV-a je Savezna Republika Njemačka, koju zastupa Savezno ministarstvo financija. Društvo se financira na temelju sporazuma između tijela na saveznoj i regionalnoj razini. LMBV je u prvih pet godina svojeg postojanja bio odgovoran za postupno ukidanje aktivnih rudnika lignita koji potječu iz bivše Njemačke Demokratske Republike. Ti rudnici prestali su s radom 1999. Društvo je otad usmjerilo svoje djelatnosti na sanaciju područja bivših rudnika lignita, kao što je preinaka zemljišta u svrhu novih i konstruktivnih oblika uporabe, te praćenje količine i kakvoće vodnih tijela. Obuhvaćeno područje proteže se od Görlitza do Berlina. Razina podzemnih voda već se nekoliko godina znatno smanjuje, a kiselost nekih umjetnih jezera i dalje je vrlo visoka. Koriste se plovila kako bi se tretirala voda i povećala njezina pH vrijednost. Osim željezova oksida, koncentracija sulfata je također kritičan element. Iako je nevidljiv oku te nema mirisa, u prekomjernim koncentracijama može izazvati mučninu.

Gđa Auken upitala je postoji li i dalje rizik od toga da aktivno rudarenje lignita prouzroči isti problem. LMBV je potvrdio da trenutačno rudarenje može dovesti do usporedivih problema u narednim godinama. Međutim, uzrok problema s kvalitetom vode s kojim se LMBV mora nositi potječe iz rudnikâ iz bivše Njemačke Demokratske Republike, koji su stavljeni izvan pogona te za koje nisu poduzete mjerne za sprječavanje problema. Trenutačni operatori, kao što je LEAG, imaju prednost da mogu sagledati mjerne koje je poduzeo LMBV kako bi se u narednim godinama pripremili za izbjegavanje takvih problema. Jedan primjer bila je činjenica da LEAG ne crpi svu svoju vodu u rijeku Spree, nego je ispušta u različite rijeke. LMBV je također usko surađivao s LEAG-om na istraživačkim projektima, u kojima je LEAG finansijski sudjelovao.

Nadalje, predstavnici su izjavili da usko surađuju sa svim dionicima, uključujući podupiranjem građanskih inicijativa. To poduzeće redovito organizira savjetovanja i sastaje se sa stručnjacima za dotično područje. Također surađuje s Tehničkim sveučilištem u Cottbusu u istraživanjima

koja se bave mogućim načinima obrade vode, kao što je vapnjenje. Poduzeće je član Međunarodnog udruženja za vode u rudniku. To je udruženje pružilo priliku da se raspravi o pravom pristupu u rješavanju problema. Razmjenom informacija pokazalo se da nitko nije pronašao bolje metode. LMBV je djelovao vrlo transparentno i učitao je sve dokumente na svojoj službenoj internetskoj stranici; poduzeće također provodi razne aktivnosti u području odnosa s javnošću.

Na pitanje je li LEAG sufinancirao mjere LMBV-a zbog toga što su korisne za njegovu budućnost, predstavnici su ponovno potvrdili da je operater koji trenutačno provodi rudarske djelatnosti odgovoran za sve štete prouzročene aktivnostima u aktivnim rudnicima. LEAG je sufinancirao nekoliko pokusnih i istraživačkih projekata u suradnji s LMBV-om.

Predstavnici LMBV-a također su objasnili da su u okviru ispunjavanja zahtjeva iz Okvirne direktive o vodama zatražena odstupanja u pogledu kvalitete vode u rijekama, ali ne i u umjetnim jezerima.

LMBV je ujedno napomenuo da se strategije čišćenja s ciljem obnove zemljišta do 2010. nisu pokazale uspješnima u smislu jamčenja stabilnosti zemljišta i zbog geotehnološkog fenomena. Godine 2011. zbog nestabilnosti je trebalo zatvoriti 17 000 ha zemljišta. Od 2011. LMBV je intenzivno radio na tom pitanju te je uspostavio savjetodavno vijeće kako bi se pronašli načini za jamčenje stabilnosti. I LEAG je član tog savjetodavnog vijeća kako bi mogao brže reagirati na problem nestabilnog zemljišta.

Također je spomenuta obrada mulja, pri čemu je pristup što više izbjegći njegovo stvaranje obradom na licu mjesa te adekvatnim odlaganjem i čišćenjem, uzimajući u obzir i mogućnost ponovne upotrebe dijela mulja u lancu vrijednosti.

Gđa Auken postavila je pitanje o kvaliteti i raznolikosti ponovno kultiviranog zemljišta. LMBV je u svojem odgovoru potvrdio da bi se kvaliteta tla poboljšala gnojidbom. Zemljište bi se ponovno pretvorilo u šumska područja, poljoprivredna zemljišta i prirodne rezervate. Neka bi područja ostala zemljišta na ugaru i bila prepuštena prirodnom razvoju. Neka kisela jezera ostavljena su netaknuta kako bi se promatrao njihov razvoj. Rezultati studije iz 2017. o prirodnom razvoju nekadašnjih rudarskih regija potvrđili su da su u prethodnih 20 godina nestale vrste pronašle stanište na tom području.

G. Csáky upitao je koliki je dio područja nekadašnjih rudnika obnovljen. LMBV je naveo da je, unatoč nekim izazovima u pogledu stabilnosti, dovršeno 80 % radova u pogledu postizanja temeljne javne sigurnosti. U postupku preinake zemljišta, u cijelosti je dovršen rad na 10 – 15 % površinskih kopova. Ponovna kultivacija područja u nadležnosti LMBV-a trebala bi biti manje-više završena u razdoblju od 2030. do 2035. Potom bi trebalo provoditi dugoročno praćenje.

Sastanak s gradonačelnikom i predstavnicima grada Cottbusa

Gradonačelnik Cottbusa izrazio je izaslanstvu dobrodošlicu i iznio neke činjenice o tom gradu. Cottbus je drugi po redu najveći grad Brandenburga. Ima 100 000 stanovnika i stopu nezaposlenosti od 6,3 % (u odnosu na otprilike 30 % u 1990-ima). Cottbus je također najveći dvojezični grad u Njemačkoj. Isto tako, s 250 milijuna EUR duga jedan je od najzaduženijih gradova nekadašnje Demokratske Republike Njemačke.

Nadalje, gradonačelnik je potvrdio da je u tijeku velika rasprava o gospodarskom stanju grada. Rudarenje lignita važno je za ovu regiju jer je riječ o sektoru s nekoliko visokokvalitetnih radnih mjesta. Međutim, nedvojbeno je da će se rudarenje lignita jednoga dana postupno ugasiti, iako će taj proces potrajati. Stopa nezaposlenosti znatno se smanjila tek nakon gotovo 30 godina. Velika većina ljudi više ne bi radila na radnome mjestu za koje se prvotno osposobljavala. Razloge za zabrinutost u pogledu postupnog gašenja rudarenja lignita treba ozbiljno shvatiti. Potreban je uravnotežen pristup kako bi se izbjegao iznenadan šok.

Još jedan od izazova jest činjenica da u Cottbusu živi 4,3 % stanovništva Brandenburga, dok je ondje smješteno 15 % izbjeglica koje je prihvatile država. Ovakvo je stanje dovelo do sukoba među lokalnim stanovništvom. Gradonačelnik je, radi prevladavanja tih napetosti, zatražio pomoć vlade savezne pokrajine.

Na pitanje u pogledu izgleda za stvaranje održive budućnosti, gradonačelnik je odgovorio da se preispituje koje vrste industrija mogu djelovati u toj regiji. Grad će uskoro imati jedno od najvećih umjetnih jezera na tom području. U planu je da se to jezero upotrebljava i u gospodarske svrhe. Trenutačno je u izradi studija o mogućim toplinskim crpkama koje bi kućanstvima u gradu distribuirale toplinu.

G. Csáky upitao je gradonačelnika postoje li zdravstveni problemi kao što su rak pluća ili kronični bronhitis kao posljedica industrije lignita. Gradonačelnik je odgovorio da trenutačno ne može potvrditi izvješća o takvim bolestima. Primjerene mjere zaštite okoliša nakon ponovnog ujedinjenja Njemačke dovele su do poboljšanja u zaštiti okoliša i činjenice da više ne postoje rizici za zdravlje.

Tatjana Ždanoka postavila je pitanje o uporabi lokalnog jezika. Anna Kossatz-Kosel potvrdila je da je lužičkosrpski jezik ugrožen te da grad i regija imaju posebne veze sa svojim susjedima i da provode projekte u vezi s kulturnim i jezičnim pitanjima. Neki su od primjera kontakti s muzejima u Zielonoj Góri u Poljskoj, ali i u Češkoj Republici. Jezik se promiče i u samome gradu. Na natječajima za radno mjesto u upravi zahtijevaju se određene vještine poznavanja lužičkosrpskog jezika. Od 2016. u Donjolužičkosrpskoj srednjoj školi zaposlen je koordinator za mlade. Grad pokušava na mnoge načine omogućiti da ljudi upotrebljavaju i održavaju lužičkosrpski jezik, uglavnom kao kulturno dobro. Lužičkosrpski jezik nije pokretač gospodarstva. Gđa Kossatz-Kosel izjavila je da su udžbenici i nastavni materijali na lužičkosrpskom jeziku velik problem, osobito na srednjoškolskoj razini. Njihovo izdavanje predstavlja izazov i zbog toga što lužičkosrpski jezik, za razliku od drugih regionalnih ili manjinskih jezika, nema svoju domovinu. U tome bi pomogao pristup raznim programima za zaštitu regionalnih i manjinskih jezika. Grad je prikupljaо potpisе za građansku inicijativu „Minority SafePack – one million signatures for diversity in Europe“ (Sigurnosni paket za manjine – milijun potpisa za raznolikost u Evropi).

Osim toga, mladi su prihvaćali lužičkosrpski jezik. Neki su studirali taj jezik na Sveučilištu u Leipzigu. Mala djeca mogu se upisati u dva dječja vrtića u gradu u kojima se govori lužičkosrpski jezik. U tim dječjim vrtićima ima 10 % izvornih govornika.

Sastanak s gradonačelnicom Welzowa i predstavnicima Proschima, okruga grada Welzowa

Gradonačelnica je predstavila grad Welzow i iznijela neke podatke o njemu. Grad ima 3 500 stanovnika i okružen je površinskim kopovima. Pogođen je posljedicama rudarenja lignita kao što su onečišćenje zraka i onečišćenje bukom. Grad je 2009. imao proračunski manjak od 3,9 milijuna EUR. Od 2007. planovi poduzeća koje provodi rudarske djelatnosti izazivaju zabrinutost građana. Grad je s prethodnim poduzećem koje je provodilo rudarske djelatnosti, društвom Vattenfall, potpisao okvirni sporazum koji je obuhvaćao posebna financijska sredstva za pružanje potpore lokalnoj zajednici. Tim je sporazumom omogućeno financiranje infrastrukturnih projekata koji su imali velik utjecaj na grad. Gradonačelnica želi snažnije zalaganje LEAG-a, trenutačnog poduzeća koje provodi rudarenje lignita koje je za 2018. osiguralo 530 000 EUR u sredstvima zajednice. Godine 2011. jasno je iskazano da se zahtijeva preseljenje dijelova gradskog područja. Grad je započeo s pripremama za preseljenje unutar granica grada i izvan njih. Gradonačelnica je potvrdila da preseljenje utječe na sve aspekte svakodnevnog života i da se taj učinak može tek djelomično nadoknaditi.

Shodno tomu, tri predstavnika okruga Proschim iznijela su svoje mišljenje o situaciji iz svojeg kuta gledišta. Naveli su vlastita iskustva s djelatnostima rudarenja lignita u okolini grada te izazove s kojima se danas suočavaju. Ponovno su istaknuli koliku štetu rudarenje lignita prouzrokuje za okoliš, na primjer gubitak velikih prirodnih područja, primjerice šuma i prirodnih jezera, ali i druge negativne posljedice, kao što je socijalni učinak preseljenja. Također su izrazili svoje mišljenje da su odluke koje su donesene proteklih nekoliko desetljeća, uključujući izuzeće od pristojbi u visini od nekoliko milijuna eura, bile u svrhu zaštite interesa rudarske industrije lignita. Predstavnici su zatražili odgovarajuću naknadu. Odbacili su ideju da je lignit troškovno učinkovit i branili su stajalište izvedivosti prelaska na obnovljive izvore energije. Veliki dio lignita proizведенog u regiji izvozio se u Češku. Nadalje, predstavnici su spomenuli nedostatak transparentnosti u vezi s navodno izdvojenih 1,7 milijardi EUR potpore koje LEAG dosad nije iskoristio.

Sastanak s upraviteljem udruge Domowina iz Donje Lužice (Domowina Regionalverband Niederlausitz e.V.)

G. Koinzer je upravitelj udruge Domowina iz Donje Lužice od 2015. Izjavio je da je savezna pokrajina Brandenburg 2014. revidirala zakon o zaštiti lužičkospanske/vendske manjine. U okviru te revizije, udruga Domowina priznata je kao tijelo koje predstavlja interes te manjine. Međutim, još je uvijek trebalo mnogo toga učiniti kako bi se zajamčilo da se provodi savjetovanje s udrugom Domowina i da ju se sasluša.

G. Koinzer naveo je neke informacije o općem stanju zajednice Lužičkih Srba u Brandenburgu: broj stanovnika koji su pripadnici lužičkospanske manjine danas je mnogo manji nego u prošlosti. Godine 1880. jedan je akademski stručnjak posjetio sva sela i ocijenio jezične sposobnosti ljudi. U to je vrijeme u selima oko Cottbusa između 90 % i 97 % stanovnika govorilo lužičkospanskim jezikom. Međutim, od 1981. stanje te zajednice pogoršalo se iz političkih razloga. Od ponovnog ujedinjenja Njemačke 1990. postignut je određen napredak. Zajamčeno je podučavanje lužičkospanskog jezika u određenim dječjim vrtićima i jaslicama u regiji. To nažalost nije bilo moguće za vrijeme Demokratske Republike Njemačke. Obitelji iz političkih i vjerskih razloga više nisu upotrebljavale taj jezik te se on više nije prenosio s roditelja na djecu. To je dovelo do toga da u današnje vrijeme djedovi i bake ili pradjedovi i prabake razgovaraju na lužičkospanskom jeziku sa svojom unučadi, ali da generacija između djedova i baka i unučadi ne zna taj jezik.

G. Koinzer je objasnio da je Domowina bila krovna organizacija s nekoliko regionalnih udruženja i ukupno 7 600 članova. Njezina struktura utvrđena je na temelju činjenice da su Lužički Srbi nastanjivali Brandenburg i Sasku, i da su bili smješteni u raznim općinama. U njima trenutačno ima 60 000 pripadnika lužičkosrpske manjine; 40 000 u Saskoj i 20 000 u Brandenburgu. Kako bi se zajamčilo održavanje kontakata između zagovornika interesa Lužičkih Srba i upravnih vlasti, došlo je do prilagodbe unutarnje strukture udruge. Godine 1991. četiri su se postojeća regionalna udruženja u Brandenburgu spojila u jedno kako bi bolje ujedinila snage i djelovala s jedinstvenim stajalištem. Domowina iz Donje Lužice bila je registrirana udruga koja je pripadala brojnim krovnim organizacijama. U svakom selu postojale su skupine koje su bile članice udruge Domowina, a regionalno udruženje bilo je pravni zastupnik tih skupina. Godine 2009. udruga Domowina iz Donje Lužice sastojala se od 1 800 članova, a danas broji više od 2 400 članova. To znači da se članstvo posljednjih 10 godina sporo ali postupno povećalo, no ne znači nužno i da se povećao broj onih koji govore lužičkosrpski jezik. Međutim, mnogo je više osoba koje se izjašnjavaju da su Lužički Srbi i koje žele ponovno njegovati lužičkosrpsku tradiciju i korijene i izraziti svoj identitet pridruživanjem udruzi Domowina.

Na pitanje o izazovima povezanim s digitalizacijom g. Koinzer je odgovorio da u tom pogledu digitalizacija predstavlja stvarnu priliku za manjinske jezike jer manjine mogu iskoristiti nove tehnologije. Lužički Srbi koji se nalaze u raznim dijelovima Njemačke tijekom svojega studija mogu ostati u kontaktu i komunicirati na lužičkosrpskom jeziku. Sam g. Koinzer, koji je studirao u Leipzigu, bio je u mogućnosti jedan sat dnevno slušati lužičkosrpski radio. Stvarni problem u prošlosti za manjinske jezike, osobito one koji nemaju matičnu domovinu, bilo je to što su se svaki put kad se razvila nova vrsta medija manjinski jezici razmatrali tek u kasnijoj fazi kad je ta tehnologija postala zastarjela. To je bio slučaj s DVD-ovima, a lužičkosrpska zajednica i dalje se suočava s tim problemom u mnogim područjima. Savezna pokrajina Saska pokrenula je program digitalizacije gornjolužičkosrpskog jezika, a prije dvije godine konačno je postao dostupan pravopisni program za lužičkosrpski jezik. Među izazovima su i pitanje prava te manjak ljudskih resursa. Osim toga, postoji opasnost da mladi neće biti izloženi jeziku u praksi.

G. Koinzer je izjavio da je najvažniji korak bila uspostava ureda u okviru Ministarstva znanosti, istraživanja i kulture 2015. koji će se baviti vjerskim pitanjima i pitanjima Lužičkih Srba/Venda. Odgovarajuća osoba za kontakt na odgovarajućoj razini korak je u pravom smjeru, osobito kada je nadležna osoba vrlo proaktivna.

Pokrajinski je parlament Brandenburga 2016. donio plan mjera za očuvanje lužičkosrpskog jezika. Prema mišljenju g. Koinzera, neki su dijelovi plana mogli biti detaljniji. Međutim, također je ustvrdio da je to bio prvi plan takve vrste i da se uz dobru volju može mnogo postići. Za neke je mjere pružena i finansijska potpora. Dvojezične ustanove za skrb o djeci mogu se prijaviti da budu savjetodavni dječji vrtići za druge ustanove takvog tipa u regiji. Mogu surađivati s drugim dječjim vrtićima i poticati proizvodnju nastavničkog materijala. Ova posebna inicijativa financira se uz pomoć 12 000 EUR godišnje.

Grad Cottbus najbolji je primjer uporabe lužičkosrpskog jezika u široj javnosti u Donjoj Lužici u kojemu je 90–95 % prometnih znakova dvojezično. Međutim, gosp. Koinzer je istaknuo da je važno da se svako posebno područje života razmatra kao jezično okruženje. Naveo je primjer lokalnog zoološkog vrta u kojemu su dostupne oznake s objašnjenjima na njemačkom, engleskom i poljskom jeziku, dok je lužičkosrpski jezik zanemaren.

Na pitanje g. Csákyija o tome kako je lužičkosrpski jezik uklopljen u obrazovni sustav, g. Koinzer odgovorio je da je lužičkosrpski dječji vrtić koji je otvoren u Cottbusu 1998. obilježio velik korak prema naprijed. Međutim, školska nastava u predmetima u kojima ima mnogo komunikacije, kao što je povijest, dostupna je samo na njemačkom jeziku. Šest osnovnih škola ima dvojezični nastavni program, no ne postoji jedinstven pristup u pogledu dvojezičnih predmeta. Na srednjoškolskoj se razini različiti predmeti podučavaju na dvojezičnoj osnovi. To ujedno ima veze s raspoloživošću nastavnog osoblja. Postoji nedostatak kontinuiteta u školskom sustavu; veći kontinuitet doveo bi do veće učinkovitosti. Nastavni materijal predstavlja još jedan izazov. Trebale su dvije godine da se prevede udžbenik, a njegov je sadržaj dotad već djelomično zastario. Budući da nedostaje nastavnih materijala, nastavnici ih na dobrovoljnoj osnovi izrađuju za vlastite potrebe, što im predstavlja veliko radno opterećenje.

Postavljeno je pitanje o tome kako su mlađe generacije usvojile jezik. Starije generacije još uvijek govore taj jezik kod kuće, no s mlađim generacijama teže komuniciraju jer je jezik koji se podučava u školi nešto drugačiji. Na osnovi starog oblika jezika koji se govori kod kuće može se lako raspoznati tko dolazi iz kojega sela. No, kako bi se jezik zaštitio i oživio, potreban je jedan standardni dijalekt. G. Koinzer potvrdio je da je sve više onih koji prihvataju tu ideju. Sve veći broj mlađih koji završavaju školu vrlo je predan tom jeziku. Oni uče jezik i uključuju se u rad udruge Domowina, a u upravnom odboru udruge Domowina mnogo je mlađih predstavnika. Mladi su sve više osvješteni o jeziku.

Udruga Domowina i poduzeće Vattenfall koje je provodilo rudarenje lignita potpisali su 2007. sporazum uz obrazloženje da svatko tko stvara dobit uporabom sirovina u regiji snosi odgovornost za kulturna i društvena pitanja, posebno kada uništenje sela ima učinak na kulturu. Poduzeće koje trenutačno provodi rudarske djelatnosti nastavlja provoditi taj sporazum. Pokrajinska vlada propisala je da vlasnik rudnika mora snositi odgovornost u odnosu na lužičkosrpsku zajednicu. Iskazana je nuda da će se to obvezivanje poštovati i da će vlada pratiti u kojoj se mjeri te obveze ispunjavaju. Udruga Domowina sastaje se s predstvincima LEAG-a dvaput godišnje radi rasprave o relevantnim pitanjima. Te su rasprave bile teške i ponekad obeshrabrujuće, no omogućile su iskrenu razmjenu stajališta.

Sastanak s Andreasom Stahlbergom, stručnjakom i savjetnikom za pitanja rudarenja u općini Schenkendöbern

G. Stahlberg radi u Schenkendöbernu, maloj općini na njemačkoj strani granice s Poljskom. Ujedno je član lokalne zakonodavne skupštine i član komisije Brandenburga za rudarenje lignita.

On se u svojem izlaganju usredotočio na način provedbe direktiva EU-a kad je riječ o rudarskoj djelatnosti.

Schenkendöbern se sastoji od 16 sela, a općinsko područje prostire se na 214 km². Kad je riječ o površini, to je 77. općina po veličini u Njemačkoj, međutim, ima samo 3 700 stanovnika. Glavne su djelatnosti poljoprivreda i šumarstvo. Održiv turizam i mnoge visokokvalitetna prirodna dobra također su iznimno važni. Općina Schenkendöbern protivi se rudarskoj djelatnosti. Općinsko vijeće 2007. godine donijelo je rezoluciju u kojoj se navodi da će Schenkendöbern učiniti sve u svojoj moći da spriječi rudarske djelatnosti na svojoj zemlji u budućnosti. Obvezivanje na to potvrđeno je 2014.

Površinski kop Jänschwalde koji je aktivan od 1976. zahvaća područje te općine. Godine 2002. dogovoren je regionalni plan o lignitu. Prema najnovijim informacijama poduzeća, površinski kop Jänschwalde zatvorit će se 2023. U okviru zakonodavstva EU-a za planove i programe koji uključuju planove o lignitu predviđene su strateške procjene utjecaja na okoliš (SEA). Međutim, direktiva o SEA-u još nije bila prenesena u nacionalno pravo u vrijeme kada je dogovoren regionalni plan o lignitu te zbog toga nije provedena niti jedna procjena.

U rujnu 2007. građani te općine doznali su na radiju da poduzeće Vattenfall planira novi kop. Faza planiranja za to trebala je trajati do 2017. Međutim, u ožujku 2017. građani su od poduzeća LEAG doznali da se odustalo od tog plana. Plan je službeno ukinut u rujnu 2017. To je značilo desetogodišnju borbu za tri sela koja bi zbog plana bila preseljena, kao i za pet sela oko vanjskog ruba koja bi također bila pogodjena. Preseljenjem bi bilo pogodeno više od 900 stanovnika. Obavezni plan za lignit za planirani rudnik zahtijevao bi stratešku procjenu utjecaja na okoliš. Općina je vodila žestoku kampanju protiv plana i, prema navodima g. Stahlberga, ovaj aktivan angažman bio je jedan od razloga koji su doveli do obustave plana.

Još jedan problem pred općinskim vratima bila je velika rudarska operacija koju je poljsko poduzeće PEG, koje je djelomično u državnom vlasništvu, planiralo u susjednoj općini Gubin koja se nalazi na poljskoj strani granice. Preseljenjem u okviru tog plana bilo bi pogodeno 15 do 16 sela s više od 2 500 stanovnika. Kako bi provela plan, predmetna poljska regionalna tijela dogovorila su 2011. razvojni plan do 2017. Zbog prekograničnih učinaka planirane operacije, kao što su razine podzemnih voda, trebalo je provesti stratešku procjenu utjecaja na okoliš. Općina Schenkendöbern sudjelovala je u prekograničnom savjetovanju. U razdoblju 2015. – 2016. poljsko rudarsko poduzeće istodobno je provelo prekogranično savjetovanje u okviru postupka procjene utjecaja na okoliš (EIA). Općina je očekivala znatan utjecaj i stoga je opet iznijela svoja stajališta. G. Stahlberg smatra da je zbog angažmana općine provedba plana obustavljena 2016. na zahtjev rudarskog poduzeća. Međutim, potrebno je podnijeti planove u prvom tromjesečju 2019.

G. Stahlberg je iznio komentar i na pitanje o tome što aktivni rudnik Jänschwalde znači za općinu Schenkendöbern. Rudnik je utjecao na razinu podzemnih voda koja se smanjila. Službeno, „linija utjecaja rudarenja“ prikazana je na temelju depresije podzemne vode od 2 m. Na mnogim šumskim i močvarnim područjima koja su zaštićena u okviru mreže Natura 2000, promjena od samo nekoliko centimetara u razini podzemnih voda mogla bi imati dramatične posljedice. G. Stahlberg naglasio je da ta šumska i močvarna područja sve više presušuju, što utječe na bogatu biološku raznolikost. Određeni dijelovi tog područja zaštićeni su Direktivom o pticama. G. Stahlberg detaljno je iznio neke primjere utjecaja na određena jezera unutar i izvan linije utjecaja rudarenja, među ostalima na Pastlingsee. Također je istaknuo da su nadležna tijela odbila prijedlog studije o procjeni međuovisnosti.

Rudarsko poduzeće, tijela nadležna za rudarstvo i tijela za zaštitu okoliša vodili su iza zatvorenih vrata raspravu o tome tko snosi odgovornost. Ni ljudi zahvaćeni problemom ni općina, kao vlasnik tog područja, nisu imali prilike izjasniti se, a kamoli šira javnost. Prema mišljenju g. Stahlberga, pozitivan znak bilo je otkriće Ministarstva za ruralni razvoj, okoliš i poljoprivrednu iz ožujka 2017. da je rudarenje lignita znatno utjecalo na jedno od jezera. Međutim, rudarsko poduzeće i dalje nije imalo nikakve pravno propisane obvezе ni jasnu odgovornost. Tijelo nadležno za rudarstvo tvrdilo je da točnu razinu odgovornosti tek treba utvrditi.

Još jedan problem općine bila je obustava projekta površinskog kopa Jänschwalde. U pravnom planu za rudarenje lignita za to je područje bilo predviđeno umjetno jezero. U novom prijedlogu o obnovi predviđena su tri umjetna jezera. Općina Schenkendöbern smatrala je da su nastupile zнатне promjene, da plan o lignitu treba izmijeniti i da će biti potrebna procjena utjecaja na okoliš. Za rezidente tog područja izgled krajolika je važan, bez obzira na to radi li se o jezerima ili šumama. Međutim, državno tijelo za planiranje za područje Berlina/savezne pokrajine Brandenburg odbilo je takvo tumačenje i nastoji na drugačiji način provesti plan kako procjena utjecaja na okoliš ne bi trebala biti provedena. Kao razlog za takvu odluku navedeno je da površinsko područje nije promijenjeno. Prema mišljenju g. Stahlberga, postoji sukob interesa jer je tijelo nadležno za rudarstvo djelovalo pod nadležnošću Ministarstva za gospodarstvo i energetiku. Kako se ne bi ugrozio njihov gospodarski interes, vlada pokrajine Brandenburg htjela je izbjegći postupke zbog povrede prava te stoga nije uzela u obzir to pitanje.

Na pitanje o pristupu podatcima, g. Stahlberg odgovorio je da su svi obvezni podaci dostupni. Međutim, oni često nisu dovoljno detaljni. Ti nedetaljni i neobvezni podaci o utjecaju na okoliš mogu se dobiti samo od rudarskog poduzeća, ali ne i od nadležnog tijela. Državna vlada mogla bi zahtijevati podatke i staviti ih na raspolaganje, ali, nažalost, ona ih ne zahtijeva. Tijelo nadležno za rudarstvo utvrdilo je zahtjeve u pogledu obveznih podataka za rudarsko poduzeće.

Petak, 16. veljače 2018.

Sastanak s predstavnicima Donjolužičkosrpske srednje škole (Niedersorbisches Gymnasium) u Cottbusu

Izaslanstvo su dočekali učenici u tradicionalnoj narodnoj nošnji nudeći kruh i sol te školski zbor koji je otpjevalo neke lužičkosrpske pjesme. Potom je ravnateljica škole, Anke Hille-Sickert, kratko predstavila školu, donjolužičkosrpsku srednju školu posebnog tipa. Učenici te škole uče donjolužičkosrpski jezik od prvog dana. Krenuli su u školu s različitim stupnjevima znanja – neki uopće nisu govorili lužičkosrpski jezik, neki su ga učili u osnovnoj školi, a ostali su ga učili od dječjeg vrtića te su se već služili dvama jezicima.

Učenici škole podučavaju se u različitim razredima i skupinama, ovisno o njihovu prethodnom znanju. Na lužičkosrpskom jeziku podučavaju se razni predmeti. Nastavnici su morali proći ospozobljavanje kako bi se pripremili za kvalificirano podučavanje na srednjoškolskoj razini. Pronaći dovoljno prikladnih i kvalificiranih nastavnika za podučavanje na dvojezičnoj osnovi za posljednje godine srednjoškolskog obrazovanja predstavljalo je izazov. Škola ima širok raspon aktivnosti u području lužičkosrpske/vendske kulture, koje uključuju zbor, plesne skupine, kazališnu skupinu i školske glazbene sastave. Zaklada za Lužičke Srbe pomogla je u financiranju tih aktivnosti. Na primjer, zaklada iz Bautzena školi je omogućila dostupnost dirigenta zbora.

Ravnateljica škole spomenula je projekt u okviru programa Erasmus+ usmjeren na regionalnu kulturu i manjinske zajednice u kojemu je škola sudjelovala. Učenici su vodili zanimljive razgovore s norveškim partnerom iz zajednice Sami o mogućnostima za uključivanje manjina u različitim europskim zemljama. Učenici Donjolužičkosrpske srednje škole doživljavaju se višezačno. Ponosni su na to što su Europljani, no također se smatraju građanima svijeta i Nijemcima iz Brandenburga i lužičkosrpske zajednice. Imaju vrlo raznolik i bogat osjećaj

identiteta. Učenici su učili kako izgraditi svoju budućnost i sa svojim se vještinama vratiti u rodni grad ili selo gdje bi mogli biti proaktivni.

Na sastanku su sudjelovali gđa Komolka, predsjednica školske konferencije, gđa Geis, jedna od nastavnika, gđa Voskamp u svojstvu predstavnice udruge roditelja i učenici Dennis Groth i Maja Schramm. Svi su se kratko predstavili.

Gđa Hille-Sickert navela je da je izazov motivirati ljudi da uče lužičkosrpski jezik zbog činjenice da je riječ o manjinskom jeziku koji nema matičnu domovinu. Učenje jezika bio je dodatni posao, također zbog nedostatka ažuriranih standardnih nastavnih materijala. Motivacija uvelike ovisi o mjeri u kojoj se lužičkosrpska kultura promicala u osnovnoj školi. U tom pogledu gđa Hille-Sickert nije bila vrlo zadovoljna. Raznolik obrazovni sustav nudi mnoge alternative zbog čega se Donjolužičkosrpska srednja škola morala oglašavati. Škola je često bila prepuštena sama sebi i nije imala potporu državnih vlasti. Nije uvijek mogla privući skupinu od najmanje 25 učenika koja je potrebna za održiv razred. Trenutačno se u višim razredima određeni glavni predmeti ne mogu poučavati na lužičkom jeziku. Prema mišljenju gđe Hille-Sickert ključno je osigurati kontinuitet nastave na lužičkom jeziku od vrtića do kraja srednje škole.

Gđa Schramm istaknula je važnost učenja lužičkosrpskog jezika i vraćanja korijenima. Njezina obitelj ponosna je na nju jer je učila lužičkosrpski jezik. Djeca bi mogla komunicirati s bakama i djedovima na materinjem jeziku i pjevati iste pjesme. Time je omogućena obnova kultura koja je bila izgubljena cijeli jedan naraštaj zbog desetljeća asimilacije u bivšem DDR-u. Danas se oni koji su ponovno otkrili svoju kulturu s ponosom identificiraju kao Lužički Srbi i govore lužičkosrpski. Poznavanje jezika ujedno otvara vrata prema Poljskoj i Češkoj Republici.

Prema gđi Auken, učenje lužičkosrpskog jezika ne bi trebalo biti nostalgičan pokret, potrebna je i modernizacija. Predstavnici su naveli da pokušavaju održati tradiciju, na primjer nošenjem tradicionalne nošnje. Međutim, također postoje naznake modernizacije, na primjer u vidu rock i pop sastava koji oživljavaju tradiciju svirajući modernu glazbu na tradicionalnim lužičkosrpskim instrumentima. Modernizacija i razvoj odvijaju se također s pomoću društvenih mreža. Internetske platforme već se upotrebljavaju za slanje poruka na lužičkosrpskom jeziku.

Predstavnici su također ukazali na propise o lužičkosrpskim/vendskim školama o kojima se tada raspravljalo na ministarskoj razini. Izrazili su žaljenje zbog činjenice da se u njima odluke o školama donose i nameću bez bilo kakvog savjetovanja. Na temelju najnovijeg nacrtta Ministarstva znanosti, istraživanja i kulture iz listopada 2017., samo bi djeca s prethodnim znanjem lužičkosrpskog jezika mogla pohađati odgovarajuće škole. Međutim, od 60 % do 80 % potencijalnih učenika ne bi imalo prethodno znanje te ne bi moglo imati pristup nastavi na lužičkosrpskom jeziku. Usvajanje nacrtta tih propisa imalo bi dramatičan utjecaj na Donjolužičkosrpsku srednju školu i predstavlja veliku prijetnju za lužičkosrpski jezik. Roditelji bi trebali imati jamstvo da će njihova djeca imati pristup obrazovanju na lužičkosrpskom jeziku.

Prema riječima gđe Komolke, budućnost jezika ovisi o budućnosti učenika. Najbolji način da se nauči jezik jest poučavati predmete na tom jeziku, a ne samo učiti ga kao strani jezik. Smatralo se da učenje lužičkog jezika kao stranog jezika, često uz standardne nastavne predmete, opterećuje ili sprječava učenje ostalih stranih jezika. Time se pak ograničava mogući interes djece i roditelja. Potrebni su izgledi za budućnost kako bi djeca mogla očuvati jezik. Još jedno od važnih pitanja jest nedostatak aktivnosti u slobodno vrijeme za stariju djecu. Tinejdžeri

trebaju prilike u kojima jezik mogu upotrebljavati izvan ucionice, s obzirom na to da je izuzetno važno učenje od kolega. Predstavnici su naveli da bi htjeli da je lužičkosrpski jezik više zastupljen u javnim službama, na primjer uvođenjem pozitivne diskriminacije u sektoru. Trenutačno ne postoji prava prilika da se lužičkosrpski upotrebljava u poslovne svrhe, čime se mlade ne potiče da ga nauče. Te je godine 80 učenika završnih razreda tečno govorilo lužičkosrpski jezik. Međutim, samo bi nekolicina njih mogla imati neke poslovne izglede u regiji. Iako je rudarenje lignita štetno djelovalo na zajednicu Lužičkih Srba, preživljavanje jezika povezano je s modernizacijom regije.

Sastanak s Torstenom Mackom, predsjednikom Vijeća lužičkosrpske i vendske manjine Brandenburga

G. Mack se predstavio kao predsjednik Vijeća lužičkosrpske i vendske manjine Brandenburga. To vijeće ima savjetodavnu funkciju i provjerava svaki nacrt i račun koji prolazi kroz pokrajinski parlament kako bi se uvidio mogući učinak na lužičkosrpsku zajednicu. U članku 25. Ustava Brandenburga utvrđena su prava Lužičkih Srba i jasno se navodi pravo na zaštitu i očuvanje identiteta Lužičkih Srba / Venda te područja koje oni naseljavaju. Prema navodima g. Macka, lužičkosrpska zajednica ozbiljno je pogodjena zbog rudarenja lignita. Zbog rudarskih djelatnosti izgubljeno je 150 naselja s manjinskim stanovništvom, od kojih su mnoga bila središta lužičkosrpskog jezika i kulture. Ta manjina ne može dopustiti da izgubi još jedno od svojih naselja. Prema njegovu mišljenju, interesi Lužičkih Srba bili su tek rubno obuhvaćeni postojećim planom za rudarenje lignita. Članak 25. predstavlja ustavnu obvezu i vrlo je važan u pravnoj hijerarhiji. Na temelju Ustava potrebno je razmotriti različita prava i obveze. Međutim, on je smatrao da u planu o lignitu koji je izradila vlada interesi i obveze nisu razmotreni na odgovarajući način.

Europska unija neizravno je pomogla u vezi s tim pitanjem kada su državna tijela prethodnog mjeseca podnijela izvješće o Lužičkim Srbima/Vendima i pozvala se na EU i preporuke koje nisu u cijelosti provedene. To je bio kritički pristup i time se pokazalo da je potrebno uložiti još mnogo napora. Nadalje, g. Mack potvrdio je činjenicu da će se fosilna goriva u određenom trenutku iscrpiti i da je potrebno okončati s time. Neka poduzeća koja se bave lignitom već su u deficitu. Stoga je potrebna struktturna promjena u regiji te je potrebno ublažiti svaki mogući društveni šok zbog te promjene. Treba utvrditi ciljani datum za postupno gašenje rudarenja lignita.

Pregovori o novom sporazumu o koaliciji na saveznoj razini koji su tada bili u tijeku ostavljali su utisak da se Njemačka vraća u prošlost. Kad je riječ o ciljevima u pogledu klimatskih promjena, mnogi su od prethodno utvrđenih ciljeva ublaženi ili čak odbačeni. Prema mišljenju g. Macka neke strane na saveznoj razini uvijek brane rudarsku industriju lignita neovisno o racionalnim gospodarskim argumentima protiv nje. Smatra da razlog zbog kojega je LEAG odlučio proširiti otvoreni rudnik Welzow II vjerojatno leži u ishodu pregovora o koaliciji u Njemačkoj, što bi utjecalo na lužičkosrpsku zajednicu u Proschimu. Rudarenje lignita više ne bi bilo ekonomski održivo, a površinski kopovi ne predstavljaju modernu tehnologiju.

Gđa Ždanoka referirala se na pismo s odgovorom ministrici Ulrike Gutheil iz siječnja 2017. u kojemu je ona načelno odbila sve optužbe navedene u predstavci 079/2015. G. Mack smatra da je gđa Gutheil bila u pravu u pogledu lužičkosrpskog jezika i kulturnog razvoja. Ona je bila vrlo aktivna i predana u pogledu prava lužičkosrpske manjine. Socioekonomski razvoj regije Lužice te zagađena voda rijeke Spree i susjednih voda drugi je problem. Voda je bila godinama

crvena, no državne vlasti počele su se zanimati za taj slučaj tek kad je crvena voda ušla u prirodnji rezervat Spreewald. Potrebno je ozbiljno shvatiti pitanje onečišćenja vode za piće u Berlinu i zahtjev za pročišćenjem vode. G. Mack ne slaže se s odgovorom ministricice Gutheil navedenim u pismu u pogledu tog pitanja.

U svojem odgovoru na pitanje gđe Ždanoke o legitimnosti djelatnosti koje se tiču lignita, g. Mack pozvao se na članak 25. Ustava i službenu pritužbu općine Horno u kojoj su podnositelji pritužbe tražili odgovor na pitanje je li taj članak pravni temelj za sprečavanje rušenja naselja. U to se vrijeme članak 25. labavije tumačio nego što se predlagalo u fazi njegove izrade. Kao posljedica, značaj je Ustava umanjen i nastavilo se s rušenjem sela Horno. Taj se aspekt morao uzeti u obzir. Prema osobnom mišljenju g. Macka, planovi u pogledu lignita nisu bili u potpunosti legitimni jer se ustavni cilj nije u cijelosti poštovao.

G. Csáky je iznio informacije o sastanku s gradonačelnikom Welzowa i predstavnicima iz Proschima. Na tom je sastanku bilo jasno da je pitanje rudarenja lignita vrlo emotivno. Na tom i na drugim sastancima iznijeta su različita stajališta o tome na koji način nastaviti s tim djelnostima i treba li otvoriti nove rudnike. G. Csáky je zatražio osobno mišljenje g. Macka te mišljenje vijeća.

Prema mišljenju g. Macka, stanovnici okruga Proschim bili su spremni na moguće uništavanje naselja, neovisno o tome smatra li se naselje lužičkosrpskim ili ne. Rudarsko poduzeće bilo je vlasnik polovice sela. Druga polovica bila je u vlasništvu građana koji su stotinama godina živjeli od svoje zemlje i koristili se svime što zemlja može pružiti. Selo bi moglo biti samodostatno u pogledu opskrbe električnom energijom. Ideja o uništavanju tog sela velika je politička greška i njome bi se poslale pogrešne poruke. Ondje je također visok udio lužičkospanske etničke manjine koja želi oživiti svoj jezik u selu. Ideja da bi zajednica mogla nestati zbog rudarenja lignita prepoznata je kao velika prijetnja.

Potrebno je razmotriti pitanje je li lignit i dalje potreban jer je očito da ta tehnologija više nije profitabilna. Već i glavno poduzeće iz ekonomskih razloga više nije bilo zainteresirano te je već započelo smanjenje svojih aktivnosti i proizvodnje. Kao posljedica toga, obustavljeni su planovi za površinski kop Jänschwalde Nord. Jedina preostala elektrana koja će ostati u funkciji bila bi elektrana Schwarze Pumpe. Uzimajući u obzir buduće izglede i životni ciklus te elektrane, treba razmišljati o korištenom i izbjegavati daljnje površinske kopove. Preseljenje okruga Proschim značilo bi gubitak održivih radnih mesta koji su rezultat strukturnih promjena.

4. Nova politička kretanja od posjeta u svrhu utvrđivanja činjenica

Jedna od točaka u njemačkom koalicijskom sporazumu potpisanim 12. ožujka 2018. predviđeno je osnivanje povjerenstva za rast, strukturne promjene i zapošljavanje. Cilj je povjerenstva izraditi do kraja 2018. akcijski plan. Plan će obuhvaćati koncepte za postupno ukidanje proizvodnje električne energije na bazi ugljena s konkretnim krajnjim datumom i potrebnim pravnim, ekonomskim i socijalnim mjerama za te strukturne promjene. Osnovat će se fond na saveznoj razini kako bi se omogućila financijska potpora zahvaćenim regijama. Povjerenstvo se sastoji od četiri predsjednika i 24 člana. Članovi njemačkog Bundestaga i predstavnici iz njemačkih saveznih pokrajina također prisustvuju sastancima. Povjerenstvo se prvi put sastalo 26. lipnja 2018.

5. Zaključci i preporuke

Rudarenje lignitom u regiji Lužici vrlo je ozbiljno i složeno pitanje. Ima velik utjecaj na okoliš i građane u regiji, među ostalima i na lužičkosrpsku zajednicu.

Unatoč otvorenim raspravama u Potsdamu s predstavnicima triju ministarstava Brandenburga koja su uključena u sva pitanja istaknuta u predstavkama i dalje ima neriješenih pitanja. Izaslanstvo je zaključilo da bi trebalo ispitati kako savezna vlada vidi budućnost tehnologije proizvodnje lignita u Brandenburgu i Saskoj.

Izaslanstvo je utvrdilo da rudarenje lignita ima dugu povijest u Lužici te je zaključilo da nedostaje jasna strategija za gospodarsko restrukturiranje regije nakon postupnog gašenja rudarenja lignita. Hitno su potrebne konkretne mjere za regionalni razvoj.

Općenito uzevši, rudarenje lignitom nije najmodernija tehnologija. Tijekom posjeta bilo je očito da rudarenje lignita snažno utječe na okoliš (u vidu uništavanja krajobraza i onečišćenja vode i zraka). Industrija rudarenja lignita je zbog emisija CO₂ jedan od čimbenika koji Njemačkoj onemogućuju da ostvari svoje ciljeve smanjenja emisija.

Stanje lužičkosrpske manjine u regiji Lužici također je vrlo složeno i ozbiljno pitanje. Jezik i kultura manjine vrlo su važna obilježja regije Lužica, što je ujedno važno za kulturnu raznolikost Europske unije. Međutim, kulturni identitet Lužičkih Srba ugrožen je i oni se boje da nastavak rudarenja lignita predstavlja opasnost za njihovu budućnost. Lužičkosrpska zajednica zabrinuta je, između ostalog, zbog preseljenja, gubitka zemlje, nedostatka kultiviranih područja i visoke razine onečišćenja okoliša.

Dionici na svim razinama odgovorni su za pružanje potpore lužičkosrpskoj zajednici. Izaslanstvo cijeni napore koje su nadležna tijela uložila kako bi se ova zajednica uključila u postupak donošenja odluka, na primjer putem Vijeća za pitanja Lužičkih Srba. Imenovanje zastupnika Lužičkih Srba na lokalnoj razini u općinama u kojima živi lužičkosrpska zajednica također je korak u pravom smjeru.

Nepostojanje komunikacije između državnih tijela i nevladinih organizacija i ostalih dionika predstavlja velik problem. Nadležna tijela ne priopćavaju otvoreno relevantne podatke, osobito informacije koje se tiču zaštite okoliša i koje proizlaze iz zakonodavstva EU-a. U pogledu onečišćenja rijeke Spree, nadležna tijela trebala bi provesti mjere za poboljšanje kvalitete vode i praćenje razine onečišćenja.

U kontekstu prethodno navedenih zaključaka Odbor za predstavke preporučuje nadležnim nacionalnim tijelima i Komisiji sljedeće:

1. napominje da je pitanje rudarenja lignita vrlo složeno i osjetljivo i da ima velik utjecaj na okoliš u regiji Lužica te na život građana, osobito na one na koje površinski kopovi izravno utječu u okviru planova preseljenja;
2. prima na znanje zajednički zaključak svih zainteresiranih strana da se rudarenje lignita i njegova uporaba u elektranama mora okončati; napominje da tijela žele izbjegći disruptivne promjene koje stvaraju socioekonomski šok; međutim, zabrinut je zbog nedostatka detaljnog plana za pokretanje potrebnog postupnog ukidanja te tehnologije i njezine zamjene čišćim opcijama, osobito energijama iz obnovljivih izvora koje mogu stvoriti nove

prilike za visokokvalificiranu radnu snagu; smatra da bi trebalo staviti naglasak na borbu protiv klimatskih promjena te na radna mjesta i rast kako bi se poticale nove mogućnosti zapošljavanja u energetskom sektoru i ulaganje u moderne tehnologije;

3. ističe važnu ulogu nedavno pokrenute platforme Europske komisije za rudarske regije u tranziciji kojom bi se regijama s djelatnostima rudarenja ugljena trebalo pomoći utvrditi, razviti i provesti projekte s potencijalom za pokretanje održive gospodarske i tehnološke transformacije i omogućiti višestrani dijalog o okviru politike i propisima;
4. od savezne vlade traži informacije o zadaćama i odgovornostima novoosnovanog povjerenstva za rudarenje lignita; podsjeća predmetna nacionalna i regionalna tijela na važnost jasnih vremenskih rokova za postupno gašenje industrije rudarenja lignita i konkretnog plana sa specifičnim alternativnim mjerama za rješavanje izazova u pogledu strukturnih promjena potrebnih u regiji Lužici; smatra da je prekasno 2040. postići ciljeve smanjenja emisija i izbjegći ponavljanje socioekonomskog šoka u regiji te ističe da je potrebno odmah započeti s postupkom postupnog ukidanja;
5. napominje da rudarenje ugljena više nije ključna industrija za razvoj u regiji Lužici; ističe da u Europi više ne postoji budućnost za rudarenje ugljena s obzirom na njegov izravan utjecaj na klimu i uporabu zemljišta, onečišćenje zraka i vode te onečišćenje bukom koje prouzrokuje, kao što je to slučaj sa željezovim oksidima i sulfatima u tijelima površinskih i podzemnih voda u regiji Lužici te na daljnje ozbiljno onečišćenje velikih razmjera i rizike za javno zdravlje u vezi s tim pitanjima;
6. predlaže da se svi otvoreni rudnici ugljena i elektrane na ugljen zatvore u najranijoj mogućoj fazi prije 2040.; traži bilo koje izravne ili neizravne javne subvencije kako bi se odmah prekinulo s tim djelatnostima te kako bi se preusmjerile prema održivim izvorima obnovljive energije i potrebnim tranzicijama, uključujući za pogodena radna mjesta i zajednice; smatra da bi sredstva EU-a trebalo dodjeljivati za potporu stvarnim naporima u pogledu tranzicije;
7. poziva nadležna tijela na saveznoj i regionalnoj razini da osmisle sveobuhvatan plan za gospodarsko restrukturiranje i da provedbom mjera za regionalni razvoj u regiji Lužici odmah započnu s ekološkom tranzicijom; uzimajući u obzir klimatsku perspektivu, smatra da postupnim ukidanjem nuklearne energije ni u kojem slučaju ne smije doći do povećanja uporabe ugljena kao izvora energije;
8. podsjeća na ciljeve Pariškog sporazuma te ističe da novi cilj u pogledu energije iz obnovljivih izvora na razini EU-a za 2030. iznosi 32 %, kako su Komisija, Parlament i Vijeće dogovorili 14. lipnja 2018. u pregovorima o dalnjem razvoju energije iz obnovljivih izvora u EU-u; smatra da je nužno da se svim energetskim sektorima pruže pravedne i jednake mogućnosti;
9. ističe kako je dokazano da pomak prema obnovljivim izvorima energije i mjerama energetske učinkovitosti može otvoriti brojna stabilna radna mjesta za koja su potrebni kvalificirani zaposlenici. uvjeren je da bi daljnja intenzivna potražnja za radnom snagom postala pokretač revitalizacije gospodarstva regije i njegovog ukorjenjivanja u održivim djelatnostima, čime bi došlo do njegove veće konkurentnosti u predstojećim desetljećima; ističe da su sadašnja odgovorna tijela obvezna osigurati potrebnu pravovremenu socioekonomsku transformaciju; smatra da bi za regije s rudarskom industrijom u tranziciji trebala biti dostupna dostaftna sredstva iz strukturnih fondova EU-a, podložno ispunjenju uvjeta po tom pitanju;

10. smatra da se odluke o ulaganjima u izvore energije, osobito kada se radi o javnom financiranju, moraju temeljiti na pouzdanim podacima stvarnog tržišta te ujedno uključivati vanjska pitanja koja se odnose na pojedinu djelatnost, na primjer uporabu resursa kao što su tlo i voda te stvarno ili potencijalno onečišćenje ili utjecaj na javno zdravlje i okoliš. traži od Komisije ažuriranje podataka i predviđanja za cijenu energije za različite izvore, uzimajući u obzir navedene kriterije;
11. traži od Komisije da u saveznoj pokrajini Brandenburg, a posebno u regiji Lužici, procijeni sukladnost s Okvirnom direktivom o vodama, Direktivom o vodi za piće i Direktivom o podzemnim vodama, kao i stvarni učinak rudarenja lignita na zaštićena područja mreže Natura 2000 te da obavijesti Parlament o svakom povezanom odstupanju; podsjeća na važnost poštovanja Direktive o procjeni utjecaja na okoliš i osiguravanja sudjelovanja javnosti, također prema potrebi, na prekograničnoj osnovi;
12. poziva na to da sva predmetna nadležna tijela transparentno, redovito i pravovremeno obavještavaju građane na koje se odnose djelatnosti rudarenja, a osobito predstavnike lužičkosrpske zajednice; traži javni pristup uvjetima prodaje imovine rudnika poduzeća Vattenfall društvu EPH i radnim uvjetima i ograničenjima koje su nametnula javna tijela, ako postoje;
13. poziva nadležna tijela da redovito prate i nadziru razvoj u pogledu onečišćenja vode u rijekama, jezerima i tijelima podzemnih voda i da o tome na transparentan način obavješćuju Komisiju te da osiguraju da su svi prikupljeni podaci dovoljno detaljni i pravovremeno stavljeni na raspolažanje javnosti; naglašava važnost vjerodostojnjog sustavnog pristupa s mjernim točkama postavljenima na odgovarajuće lokacije, uzimajući u obzir krajnju svrhu odgovarajuće zaštite javnog zdravlja;
14. poziva vlade saveznih pokrajina Brandenburg i Saska da dostave informacije o izuzećima ili izravnim ili neizravnim subvencijama odobrenima rudarskim poduzećima na osnovi državnog zakonodavstva o vodi; napominje da promjene na razini podzemnih voda imaju negativan utjecaj na kemijski sastav vodnih tijela, imajući u vidu geološke karakteristike regije; zahtijeva transparentnost vlada saveznih pokrajina te pravovremeno pružanje informacija o svim budućim planovima u pogledu trenutačno aktivnih rudnika; smatra da vlade saveznih pokrajina ne smiju izdavati nove dozvole za otvaranje novih rudnika ili proširenje postojećih – uključujući Welzow Süd – i da je potrebno odrediti jasan datum prestanka svih trenutačnih operacija;
15. podsjeća na važnost poštovanja pravnih zahtjeva kad je riječ o obradi mulja, tj. kako bi se osiguralo ne samo sustavno uklanjanje mulja nego i odgovarajuća obrada i odlaganje;
16. protivi se dalnjem preseljenju lužičkog stanovništva, s posebno zajednice Lužičkih Srba, kao posljedice rudarskih aktivnosti, u cilju preokretanja trenda socijalnog i kulturnog progona naroda regije Lužica tijekom proteklih desetljeća;
17. ustraje na važnosti osiguranja potpune obnove nekadašnjih rudarskih lokaliteta, jamčenja potpune stabilizacije tla kojom se omogućuje ne samo obnova okoliša nego i značajne socioekonomski djelatnosti; naglašava važnost raspodjele potrebnih resursa i napora kako bi se osiguralo da se razine kiselosti umjetnih jezera unutar nekadašnjih kopova približe neutralnim vrijednostima kako bi se jezera mogla upotrebljavati u rekreativske svrhe; smatra da s obzirom na znanje stečeno na temelju prethodnih pristupa trenutačna rudarska poduzeća moraju obvezno biti uključena u, i u konačnici odgovorna za, odgovarajuću i pravovremenu obnovu područja;

18. poziva državna tijela da zajamče da su na temelju načela „onečišćivač plaća” rudarska poduzeća nedvosmisleno odgovorna za bilo koju moguću posljedicu u vezi s rudarskim aktivnostima na okoliš te da ih od samog početka, kao preduvjet za njihove licencije za rad prije početka njihovih aktivnosti, obvezna i regionalna tijela obvezuju na odvajanje zasebnog blokiranih depozita s dovoljnim iznosom novca koji će biti namijenjen za stabilizaciju, obnovu i prenamjenu rudarskih lokacija te saniranje bilo kakvog mogućeg onečišćenja koje je posljedica rudarenja lignita, u cilju sprečavanja bilo kojeg budućeg opterećenja poreznih obveznika;
19. ističe važnost sudjelovanja pripadnika lužičkosrpske zajednice u postupcima donošenja odluka na svim razinama kada se one odnose na njihova prava; smatra da se Vijeću za pitanja Lužičkih Srba mora dodijeliti više prava kako bi se zajamčilo njegovo aktivno sudjelovanje;
20. poziva vlade saveznih pokrajina Brandenburg i Saska da na svaki mogući način podupru lužičkosrpski jezik; pozdravlja provedene mjere s ciljem promicanja lužičkosrpskog jezika i sa zadovoljstvom napominje da regija Lužica ima dvojezične oznake na cestama; preporučuje da se proširi prostor uporabe lužičkosrpskog jezika, među ostalim u javnom prijevozu ili s pomoću oznaka s objašnjenjem u javnim prostorima kao što su muzeji, parkovi i zoološki vrtovi; međutim, smatra da je potrebno mnogo više strukturiranih mjer za očuvanje lužičkosrpskog jezika i poticanje njegove uporabe u javnom sektoru i građanskom životu regije;
21. ističe činjenicu da je podučavanje na lužičkosrpskom jeziku od ključne važnosti za njegov opstanak; izražava zabrinutost zbog trenutačne reforme propisa za obrazovanje na lužičkosrpskom jeziku u Brandenburgu i njezinog narušavanja kontinuiranog podučavanja; naglašava da je na svim razinama školskog sustava potreban veći broj nastavnika kvalificiranih za podučavanje na lužičkosrpskom jeziku;
22. predlaže da se dodjele sredstva EU-a za promicanje lužičkosrpskog jezika i kulture, osobito za konkretnе strukturne aspekte kao što je izobrazba nastavnika na Sveučilištu u Leipzigu, čime bi se osiguralo cjeloživotno učenje na lužičkosrpskom jeziku od vrtićke razine, zajedno s projektom Witaj; smatra da bi Zaklada za Lužičke Srbe u Bautzenu bila pouzdan partner u tom projektu;
23. obvezuje se da će pratiti apele građana u pogledu dalnjih razvoja u regiji Lužici.